

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Vojtěch Šmíd

**Globální systém ochrany duševního vlastnictví:
účel a pozice WIPO a WTO**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Ústav autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum uzavření rukopisu: 7. dubna 2015

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 7. dubna 2015

Vojtěch Šmíd

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Tomáši Dobřichovskému, Ph.D., za poskytnuté rady a projevenou trpělivost.

Obsah

Zkratky.....	5
1. Úvod	7
2. Duševní vlastnictví	9
2.1. Pojem	9
2.2. Práva autorská, práva související s právem autorským a práva průmyslová	14
2.3. Vývoj ochrany duševního vlastnictví	16
2.4. Postavení ochrany duševního vlastnictví	22
3. WIPO	25
3.1. Založení WIPO	25
3.2. Organizace WIPO a postavení v OSN	28
3.3. Činnost WIPO	33
4. WTO a Dohoda TRIPS.....	43
4.1. Založení WTO, přijetí a východiska Dohody TRIPS	45
4.2. Vnitřní organizace WTO	49
4.3. Dohoda TRIPS	53
4.4. Systém řešení sporů před WTO	59
5. Koexistence WIPO a WTO	64
5.1. Dohoda o spolupráci mezi WTO a WIPO	69
5.2. Institucionální vztah mezi WIPO a WTO	75
5.3. Koncepce TRIPS-plus.....	79
6. Závěr	85
Použitá literatura.....	88
Resume (aj.).....	94

Zkratky

ACE	Poradní výbor pro prosazování práv k duševnímu vlastnictví (<i>Advisory Committee on Enforcement</i>)
ACTA	Obchodní dohoda proti padělatelství (<i>Anti-Counterfeiting Trade Agreement</i>)
ADR	mimosoudní / alternativní řešení sporů (<i>alternative dispute resolution</i>)
ALAI	Mezinárodní sdružení literární a umělecké (<i>Association Littéraire et Artistique Internationale</i>)
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně uměleckých a literárních děl
BIPS	bilaterální dohody o ochraně práv k duševnímu vlastnictví (<i>Bilateral Intellectual Property Agreements</i>)
BIRPI	Spojené mezinárodní úřady na ochranu duševního vlastnictví (<i>Bureaux Internationaux Réunis pour la Protection de la Propriété Intellectuelle</i>)
BITS	bilaterální dohody o ochraně investic (<i>Bilateral Investment Treaties</i>)
CIPR	Komise pro duševní vlastnictví Velké Británie (<i>Commission on Intellectual Property Rights</i>)
Dohoda o spolupráci	Dohoda o spolupráci mezi WIPO a WTO
Dohoda TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (<i>The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights</i>)
DS	Systém pro řešení sporů WTO (<i>Dispute Settlement</i>)
DSB	Orgán pro řešení sporů (<i>Dispute Settlement Body</i>)
DSU	Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů (<i>Dispute Settlement Understanding</i>)
EU	Evropská unie
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství (<i>Food and Agriculture Organization of the United Nations</i>)
FTA	dohoda o volném obchodu (<i>Free Trade Agreement</i>)
GATS	Všeobecná dohoda o obchodu službami (<i>General Agreement on Trade in Services</i>)
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu (<i>General Agreement on Tariffs and Trade</i>)
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (<i>International Bank for Reconstruction and Development</i>)
ICANN	Internetové sdružení pro přidělování jmen a čísel (<i>Internet Corporation for Assigned Names and Numbers</i>)
ICTSD	Mezinárodní centrum pro obchod a udržitelný rozvoj (<i>International Centre for Trade and Sustainable Development</i>)
ILO	Mezinárodní organizace práce (<i>International Labour Organization</i>)
IMF	Mezinárodní měnový fond (<i>International Monetary Fund</i>)
IPC	Komise pro duševní vlastnictví (<i>Intellectual Property Committee</i>)

ITO	Mezinárodní obchodní organizace (International Trade Organization)
ITU	Mezinárodní telekomunikační unie (<i>International Telecommunication Union</i>)
MSF	Lékaři bez hranic (Médecins Sans Frontières)
OSN	Organizace spojených národů
Pařížská úmluva	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví
PCT	Smlouva o patentové spolupráci (<i>Patent Cooperation Treaty</i>)
PLT	Smlouva o patentovém právu (<i>Patent Law Treaty</i>)
R&D	výzkum a vývoj (<i>Research & Development</i>)
RTA	regionální obchodní dohoda (<i>Regional Trade Agreement</i>)
SPLT	Smlouva o hmotném patentovém právu (<i>Substantive Patent Law Treaty</i>)
TPP	Smlouva o transpacifickém partnerství (<i>Trans-Pacific Partnership</i>)
TPRM	Dohoda o mechanismu prověřování obchodní politiky (<i>The Trade Policy Review Mechanism</i>)
T-TIP	Smlouva o transatlantickém obchodním a investiční partnerstvím (<i>Transatlantic Trade and Investment Partnership</i>)
UDRP	Jednotná pravidla pro řešení sporů (<i>Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy</i>)
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji (<i>United Nations Conference on Trade and Development</i>)
UNDP	Rozvojový program OSN (<i>United Nations Development Programme</i>)
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (<i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>)
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (<i>United Nations Industrial Development Organization</i>)
UPOV	Mezinárodní unie pro ochranu nových odrůd rostlin (<i>The International Union for the Protection of New Varieties of Plants</i>)
UPU	Mezinárodní poštovní unie (<i>Universal Postal Union</i>)
WHO	Světová zdravotnická organizace (<i>World Health Organization</i>)
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví (<i>World Intellectual Property Organization</i>)
WTO	Světová obchodní organizace (<i>World Trade Organization</i>)
WWA	Světové vzdělávací středisko (Akademie) WIPO (<i>World Wide Academy</i>)

1. Úvod

Tématem práce je přiblížení současného stavu globálního systému ochrany práv k duševnímu vlastnictví, hlavně pak institucionálního rámce, který je vytvářen zejm. Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO) a Světovou obchodní organizací (WTO). Rámec ochrany je rovněž vytvářen dalšími subjekty, kterými jsou jiné mezinárodní organizace a jednotlivé státy, popř. uskupení států.

Z mezinárodních organizací to bylo právě WIPO, které jako první začalo dohlížet na systém ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Založením WTO a přijetím Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví WTO vstoupilo do oblasti zájmu WIPO a začalo ohrožovat jeho dosavadní postavení.

Jak WIPO tak WTO zastávají důležitou úlohu prostředníků vyjednávání a nastavování ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Nejedná se rozhodně o snadný úkol vzhledem ke skutečnosti, že oblast ochrany práv k duševnímu vlastnictví představuje jednu z nejdynamičtějších oblastí práva. Základ dynamiky této oblasti práva spočívá zejm. ve vývoji na poli mezinárodních vztahů, hlavně pak mezinárodních obchodních vztahů, a v rozvoji úrovně lidského poznání, na což právní úprava duševního vlastnictví musí reagovat.

Úkol vytvořit vyvážený systém ochrany práv k duševnímu vlastnictví je obtížnější z důvodu přítomnosti mnoha různých zájmů jednotlivých subjektů. Stále více se projevuje trend v podobě narůstajících aktivit rozvojových a nejméně rozvinutých států směřující k vyjednání takových podmínek ochrany duševního vlastnictví, které pomohou zajistit jejich technologický, společenský a kulturní rozvoj. Oproti tomu lze postavit aktivity vyspělých států, které se snaží chránit své zájmy, především pak zájmy svých podnikatelských subjektů těžících z ochrany svého duševního vlastnictví.

Předkládanou prací autor chce přiblížit úlohu, jakou WIPO a WTO v současnosti zastávají a jaký mají vliv na systém ochrany práv k duševnímu vlastnictví jako takového, a to v kontextu cílů, pro které byly obě zmíněné organizace vytvořeny.

Pozornost je však třeba věnovat právě koexistenci režimu ochrany založeného WIPO a WTO vedle sebe. Vzhledem ke skutečnosti, že práva duševního vlastnictví jsou

v praxi velmi využívána, tato dvoukolejnost představuje negativní jev, zejm. z pohledu pravomocí, kterými jednotlivé organizace disponují a kterými si v důsledku konkurují.

V této práci jsou rovněž nastíněny možné dopady koexistence WIPO a WTO, stejně jako je uvedeno, jaké příklady dosavadních snah o řešení této situace, byly uskutečněny. Dále se autor zabývá úvahami, jak se světový systém ochrany duševního vlastnictví může vyvíjet do budoucna, popř. i možnými formami institucionální spolupráce mezi WIPO a WTO.

Je třeba si uvědomit, že systémy ochrany duševního vlastnictví jsou založeny na formě spolupráce mezi státy, které převážně probíhají na půdě vybrané světové organizace. S ohledem na rozhodovací procesy, kterými jsou příslušné návrhy a rozhodnutí v rámci světových organizací přijímány, nelze se podívat nad tím, že některé státy v určitých případech vynechají projednání v mezinárodní organizaci a raději přistoupí na dvoustranné, popř. vícestranné, jednání mezi státy bez účasti mezinárodních organizací.

Světové systémy samozřejmě nadále fungují, ale v důsledku jejich těžkopádnosti vznikají systémy nové, ale již pouze dvoustranného nebo maximálně regionálního charakteru, kdy je dán prostor pro efektivní přijímání změn nebo zakládání či rušení práv a povinností smluvních stran.

2. Duševní vlastnictví

Pro potřeby této práce autor shledává za nutné přiblížit pojem duševní vlastnictví, zejm. obsah tohoto pojmu, a dále jakou úlohu a význam v dnešní společnosti duševní vlastnictví zastává. Stejně tak se autor domnívá, že pro lepší pochopení kontextu je vhodné i nastínit historický vývoj ochrany duševního vlastnictví.

2.1. Pojem

Duševní vlastnictví představuje soubor práv majících základ v duševní činnosti člověka, která může probíhat v různých oblastech jeho působení. Jedná se například o aktivitu v průmyslu, ve vědě, v umění, v literatuře apod. Předmětem duševního vlastnictví jsou tedy předměty, které člověk vytvořil svou duševní činností.

Základním cílem, který ochrana duševního vlastnictví sleduje, je ochrana vložených investic člověka. Investice, které se do tvůrčí činnosti vkládají, jsou nejčastěji v podobě času a finančních prostředků. Právě s ohledem na skutečnost, že se jedná o duševní činnost, je možné také hovořit o vložení osobnosti či určité složky osobnosti, např. v podobě nápadu, znalostí nebo zkušeností.

V důsledku je tedy možné rozlišit dvojí aspekt práv k duševnímu vlastnictví – za prvé se jedná o ochranu morálních a majetkových práv, a za druhé práva duševního vlastnictví představují nástroj, používaný k vytvoření prostředí, ve kterém lidé budou motivováni vyvíjet duševní aktivitu a budou mít snahu o reálné uplatnění výtvorů jejich duševní činnosti.¹ Právě ono reálné uplatnění výtvorů může mít mnoho pozitivních efektů, jak na jednotlivce, tak i na celou společnost – může se např. jednat o hospodářský, sociální a kulturní rozvoj.

Morální neboli osobnostní práva představují právo na to, aby člověk, který svou činností vytvořil nějakou hodnotu, byl uznán jako její původce nebo jako autor, a

---

¹ WIPO: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 3

v důsledku toho měl tak možnost ovlivnit způsob užití jím vytvořené hodnoty ve vztahu k jeho osobě, zejm. aby nedocházelo k poškozování jeho osoby. Toto je zakotveno i ve Všeobecné deklaraci lidských práv², kde je vyjádřeno právo každého podílet se na vědeckém pokroku a jeho výtěžcích. Stejně tak je vyjádřeno právo každého na ochranu morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární nebo umělecké tvorby. Charakteristickým znakem morálních práv je jejich omezená převoditelnost na jiné osoby. Oproti tomu, majetková práva jsou snáze převoditelná a představují skupinu práv umožňujících dispozici s vytvořenou hodnotou. Tato dispozice je prováděna zejm. za účelem komerčního využití. Tento aspekt je zvláště zřetelný u technických řešení, jakými jsou např. vynálezy, průmyslové a užitné vzory nebo topografie polovodičových výrobků. Nelze rovněž opomenout práva na označení, jakými jsou ochranné známky, zeměpisné označení a označení původu, kdy význam práv na označení spočívá hlavně v jejich soutěžní funkci.³

Legální definici pojmu duševního vlastnictví v českém právním řádu nenalezneme. Obsah tohoto pojmu, nebo alespoň výčet práv, která se do pojmu duševního vlastnictví zahrnují, je však možné nalézt v mezinárodních smlouvách, jako je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen jako Pařížská úmluva), Bernská úmluva o ochraně uměleckých a literárních děl (dále jen jako Bernská úmluva), Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (dále jen jako Dohoda TRIPS) a Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (Úmluva o zřízení WIPO).

Právě v poslední jmenované mezinárodní smlouvě je obsah pojmu duševního vlastnictví definován poměrně jasně a srozumitelně. Na základě výkladových ustanovení se právem duševního vlastnictví rozumí práva

- k literárním, uměleckým a vědeckým dílům;
- k výkonům výkonných umělců, ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání;

---

² Čl. 27 Všeobecné deklarace lidských práv

³ Jakl, Ladislav: Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví. MUP Press, Praha 2014, str. 11

- k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti;
- k vědeckým objevům;
- k průmyslovým právům a modelům;
- k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům;
- na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.⁴

Výše uvedená práva duševního vlastnictví je dále možné rozdělit do dalších podkategorií – práva autorská, práva související s právem autorským a práva průmyslová. Práva duševního vlastnictví se také dotýkají práva nekalé soutěže s cílem nekalou soutěž potlačovat.⁵ Bližší vysvětlení obsahu práv autorských, práv souvisejících s právem autorským a práv průmyslových je zařazeno do pozdějších kapitol.

Prameny práva duševního vlastnictví je možné rozdělit na prameny národní, jako jsou zákony a jejich prováděcí předpisy s účinností pro ten který stát, a prameny mezinárodní, kdy základním pramenem jsou mezinárodní smlouvy uzavírané mezi jednotlivými státy, ale i mezi státy a mezinárodními organizacemi.

Národní předpisy sehrály hlavní úlohu v době, kdy nastavení systému ochrany duševního vlastnictví bylo výlučně v kompetenci jednotlivých států. Jedná se o období před hlavními harmonizačními kroky, kterými jsou z pohledu autora přijetí Pařížské úmluvy v roce 1883 a Bernské úmluvy přijaté v roce 1886.

Již na základě výše vyjádřené definice duševního vlastnictví je patrné, že práva duševního vlastnictví mají převážně základ v mezinárodním právu. Tato vlastnost vychází z podstaty duševního vlastnictví, která, jak je již řečeno, představuje ochranu výsledků duševní činnosti původců. Ochranu výsledkům bylo třeba založit nejen v rámci aktivit dotýkající se duševního vlastnictví uvnitř jednotlivých států, ale i při aktivitách

---

⁴ Čl. 2 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

⁵ Čl. 10bis Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, Paříž 20. 3. 1883 (vyhláška č. 90/1962 Sb.)

překračující hranice jednotlivých států. Ochrana duševního vlastnictví nabírá na významu zejm. v dnešní době, kdy díky postupným a také intenzivnějším integračním procesům se hranice mezi státy ve své podstatě stírají a kdy se zakládají integrační uskupení, která umožňují volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu.

Mezinárodní smlouvy týkající se duševního vlastnictví je možné rozdělit do tří základních kategorií:

- a. univerzální smlouvy,
- b. smlouvy zakládající mezinárodní registrační systémy,
- c. „klasifikační“ smlouvy.⁶

Univerzální smlouvy

Univerzální smlouvy, někdy označované také jako harmonizační smlouvy, vytvářejí základ systému práv duševního vlastnictví – upravují celou oblast práv k duševnímu vlastnictví, popř. jednotlivých podkategorií, zejm. se jedná o nastavení norem pro obsah jednotlivých práv. Smlouvy, které lze označit jako univerzální, jsou již jednou zmíněné úmluvy, jako je Pařížská úmluva, Bernská úmluva nebo Úmluva o zřízení WIPO. Dále je možné uvést jako příklad Římskou úmluvu o ochranně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací (tzv. Římská úmluva)⁷. Uvedené smlouvy jsou pod správou WIPO.

---

⁶ UNCTAD-ICTSD: Intellectual Property Rights: Implications for Development. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Global intellectual property rights systém, Ženeva 2003, str. 43

⁷ Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací, Řím 26. 10. 1961 (vyhláška č. 192/1964 Sb.)

Další významnou smlouvou, která také splňuje kritéria univerzální smlouvy, je již zmíněná Dohoda TRIPS, která je však spravována WTO.^{8 9}

Smlouvy zakládající mezinárodní registrační systémy

Smlouvy v této kategorii zakládají mezinárodní registrační systémy práv duševního vlastnictví, zejm. tedy práv průmyslových. Jedná se především o práva k technickým řešením a práva na označení.

Jako příklad je možné uvést Smlouvu o patentové spolupráci, Madridskou dohodu o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek a Protokol k této dohodě nebo Lisabonskou dohodu na ochranu označení původu.¹⁰

„Klasifikační“ smlouvy

„Klasifikační“ smlouvy představují kategorii smluv, jejichž účelem je sjednotit a zorganizovat informace týkající se práv duševního vlastnictví do přehledné struktury, aby bylo možné jejich třídění, což je důležité pro vyhledávání v přiznaných, resp. udělených právech. Opět je možné prohlásit, že se jedná o smlouvy týkající se hlavně práv průmyslových.

---

⁸ UNCTAD-ICTSD: Intellectual Property Rights: Implications for Development. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Global intellectual property rights systém, Ženeva 2003, str. 43

⁹ Jakl, Ladislav: Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví. 2. vydání, MUP Press, Praha 2014, str. 183

¹⁰ UNCTAD-ICTSD: Intellectual Property Rights: Implications for Development. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Global intellectual property rights systém, Ženeva 2003, str. 43

Lze uvést Štrasburské dohody o patentovém třídění, Niceskou a Vídeňskou úmluvu o třídění ochranných známek nebo Locarnskou dohodu o mezinárodním třídění průmyslových vzorů.^{11 12}

2.2. *Práva autorská, práva související s právem autorským a práva průmyslová*

Jak již bylo uvedeno, práva k duševnímu vlastnictví je možné rozdělit do základních oblastí. Jedná se o práva autorská, práva související s právem autorským a práva průmyslová. Následuje stručný obsah uvedených kategorií práv.

Práva autorská a práva související s právem autorským

Autorské právo představuje kategorii práv, kterými disponuje tvůrce ve vztahu k výsledkům tvůrčí činnosti, tedy k dílům, která vznikla při umělecké tvorbě, vědeckém výzkumu nebo např. při uměleckém projevu. Rozsah děl, kterým tato kategorie práv zajišťuje ochranu, je poměrně široká – jedná se o díla, která jsou vyjádřena slovy, různými symboly, hudebními prvky, obrázky, prostorovými prvky nebo díla, která jsou vyjádřena kombinací všech předchozích. Jedná se tedy např. o literární díla, hudební díla, malby, fotografie, sochy, zvukově-obrazové záznamy (filmy), počítačové programy, databáze, reklamu, ale i také např. mapy nebo různé technické výkresy.^{13 14 15}

---

¹¹ UNCTAD-ICTSD: Intellectual Property Rights: Implications for Development. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Global intellectual property rights systém, Ženeva 2003, str. 43

¹² Jakl, Ladislav: Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví. 2. vydání, MUP Press, Praha 2014, str. 194

¹³ WIPO: Copyright; cit. 2. 3. 2015; dostupně na: <http://www.wipo.int/copyright/en/>

¹⁴ Jakl, Ladislav: Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. MUP Press, Praha 2014, str. 33

¹⁵ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 6

Základní funkce autorského práva spočívá zejm. v omezení možností vytvářet rozmnoženiny takto chráněných děl bez výslovného svolení autora. Dále je to např. kontrola nad další dispozicí s dílem. Je třeba připomenout, že autor je oprávněn určitý rozsah práv převést na třetí osoby – jedná se především o práva, která jsou spojena s ekonomickou využitelností děl.¹⁶

Práva související s právem autorským mají společné znaky s právy autorskými. Soustředí se nicméně na ochranu odlišných aspektů než standardní autorskoprávní ochrana. Těžiště ochrany, kterou zajišťují práva související s právem autorským, spočívá v ochraně právních zájmů subjektů, které se podílejí na sdělování děl veřejnosti, popř. na dalším šíření děl mezi veřejností.

Jedná se zejm. o ochranu zájmů výkonných umělců, dále pak o ochranu výsledků spočívajících zejm. v technicko-organizační činnosti dalších subjektů, jako např. výrobců zvukového a zvukově obrazového záznamu, rozhlasových a televizních hlasatelů a zájmy nakladatelů.¹⁷

Práva průmyslová

Průmyslové vlastnictví se soustředí na oblast práv k těm předmětům ochrany, které jsou využitelné zejm. v průmyslu, včetně práv na označení, která jsou využívána např. v rámci hospodářských aktivit.¹⁸

Předmětem ochrany průmyslového vlastnictví tak mohou být zejm. vynálezy, jejichž ochrana je zajištěna udělením patentů, užité vzory, průmyslové vzory, topografie polovodičových výrobků, obchodní jména, popř. jiná označení, pro která se udělují ochranné známky, a dále označení původu a zeměpisná označení.¹⁹

---

¹⁶ Idris, Kamil: Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, str. 19

¹⁷ WIPO Academy Distance Learning Course on Copyright and Related Rights, rok kurzu 2010

¹⁸ Jakl, Ladislav: Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana. MUP Press, Praha 2014, str. 34

¹⁹ Slováková, Zuzana: Průmyslové vlastnictví. 2. vydání, LexisNexis CZ s.r.o., Praha 2007, str. 13

Základním rozdílem, který odlišuje práva autorská včetně práv souvisejících a práva průmyslová, je registrační princip. Tento princip vyjadřuje administrativní proces v případě zájmu o získání ochrany. V rámci tohoto procesu rovněž dochází ke zveřejnění předmětu, pro který má být ochrana udělena.

Právě zveřejnění představuje rovněž jeden z principů průmyslových práv – výměnou za zveřejnění je na určitou dobu přiznáno monopolní právo. Doba trvání tohoto monopolního práva se odvíjí podle toho, o jaké právo se jedná.²⁰ S aspektem zveřejnění rovněž souvisí pojem transferu technologií. Tento pojem bude vysvětlen později.

2.3. *Vývoj ochrany duševního vlastnictví*

Autor vybral z historie pět okamžiků, které z jeho pohledu jsou zásadní pro formování ochrany práv k duševnímu vlastnictví a které by ve stručnosti rád přiblížil. Jedná se o přijetí Benátského patentového zákona, anglických Statutes of monopolies, Pařížské úmluvy na ochranu průmyslových práv, Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a přijetí Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.

Vzhledem ke skutečnosti, že Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví tvoří významnou součást souboru smluv zakládajících WTO, kdy se navíc jedná o téma úzce související s tématem této práce, autor se této Dohodě věnuje na dalších místech této práce.

Benátský patentový zákon

V roce 1474 Benátky, v té době městská republika, přijaly zákon na udělování patentů.²¹ Tento zákon je významný tím, že se jedná o první případ, kdy se patenty na vynálezy staly předmětem všeobecného práva. Udělení patentu tedy podléhá splnění

---

²⁰ Slováková, Zuzana: Průmyslové vlastnictví. 2. vydání, LexisNexis CZ s.r.o., Praha 2007, str. 17

²¹ Alfred, Randy: March 19, 1474: Venice Enacts a Patently Original Idea. Wired; cit. 16. 2. 2015; dostupné na <http://www.wired.com/2012/03/march-19-1474-venice-enacts-a-patently-original-idea/>

určených podmínek a alespoň teoreticky není závislé na vztahu mezi žadatelem o udělení patentu a příslušnou autoritou.

Benátky se staly prvním místem, kde byly patenty na vynálezy vydávány kontinuálně a nepřetržitě na základě stanovených pravidel na místo toho, aby byly udělovány, jako tomu bylo doposud, příležitostné individuální výsady.²²

Pravidla, která byla tímto patentovým zákonem stanovena, se stala základem patentového systému, jak jej známe v dnešní podobě. Základním pravidlem byla novost – patent na vynález byl udělen pouze tehdy, pokud se o vynálezu na území Benátské republiky, tedy pouze na území platnosti zákona, nevědělo. Toto pravidlo platí i dnes, kdy se dělá průzkum ve vztahu přihlašovaného vynálezu ke stavu techniky. Dalším pravidlem byla podmínka technické využitelnosti vynálezu, dále bylo uplatňováno pravidlo, že patent na vynález se uděluje na časově omezenou dobu, která činila 10 let. Ještě je možné zmínit převoditelnost patentu na další osoby.

Výměnou za poskytnutí individuální výsady v podobě udělení patentu, bylo oprávnění města, resp. vlády, předmět patentu využívat podle své potřeby, ovšem tak, že kromě vlády a vlastníka patentu, nikdo jiný nesmí patent využívat bez řádného svolení vlastníka.

Pro určité oblasti městské agendy byly zřízeny zvláštní správcovské úřady. Registrace patentů se prováděla u zvláštního úřadu, který podléhal tzv. Provveditori di Comun, kdy tento správce měl ve své kompetenci, kromě jiného, řádné fungování trhu ve městě.²³

Přijetí tohoto zákona poukazuje na povědomí představitelů města o významu technologického vývoje, zejm. možného pozitivního dopadu na městskou ekonomiku, rozuměno zejm. pozitivního dopadu na městskou pokladnu.

---

²² May, Christopher; Sell, Susan K.: Intellectual Property Rights: A Critical History. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, str. 58

²³ Serene Republic; cit. 28. 2. 2015; dostupné na:
http://www.veneziamuseo.it/REPUBBLICA/mar_sot_tl_provcomun.htm

Statute of monopolies

Jedním z dalších okamžiků, které lze považovat za zlomové při vývoji práv k duševnímu vlastnictví je přijetí Statutes of monopolies anglickým parlamentem. Tento zákon byl přijat v Anglii roku 1624. Před tímto zákonem by bylo možné rozdělit udělované výsady do čtyř základních oblastí:

- monopoly (patenty) udělené na vynálezy a dovoz nových vynálezů;
- monopoly udělované jednotlivcům nebo skupinám na provozování již zavedeného způsobu výroby;
- monopoly, jimiž se udělovala pravomoc dohledu nad určitým druhem podnikání;
- licence monopolní povahy, jimž byly vybraným osobám poskytovány úlevy a výjimky ze zákonů, kterými se zakazoval dovoz, vývoz a doprava určitých druhů zboží.²⁴

Za trvání vlády královny Alžběty (1553 – 1603) se udělování výsad a licencí stalo nástrojem pro zvyšování příjmů do královské pokladny, popř. se jednalo o způsob odměňování oblíbených jednotlivců. Proto se tento systém začal potýkat s velkou kritikou.²⁵

V roce 1623 tak byl přijat zvláštní zákon, který upravil všechny dosavadní monopoly (resp. výsady) tak, že je zrušil a prohlásil je za neplatné, s výjimkou monopolů, resp. patentů, na vynálezy, které však musely splnit specifické podmínky. Autory tohoto zákona byli Francis Bacon, státník a filozof, a sir Edward Coke, právník.²⁶

Udělované patenty na vynálezy musely splňovat určité podmínky. Edward Coke tyto podmínky shrnul ve svém komentáři k tomuto zákonu následovně:

- délka uděleného patentu nesmí přesáhnout 14 let;

---

²⁴ Pičman, Dobroslav: Patentové informace a známkové rešerše. Metropolitní univerzita Praha, Praha 2009, str. 10

²⁵ Pičman, Dobroslav: Patentové informace a známkové rešerše. Metropolitní univerzita Praha, Praha 2009, str. 11

²⁶ Pičman, Dobroslav: Patentové informace a známkové rešerše. Metropolitní univerzita Praha, Praha 2009, str. 11

- patent se uděluje prvnímu a pravému vynálezci;
- udělený patent nesmí být obsažen v již udělených právech;
- udělený patent nesmí být v rozporu s právem;
- patent nesmí působit nekalostně vůči státům, zejm. tím, že zvedne ceny příslušných komodit;
- patent nesmí poškodit obchod;
- udělený patent nesmí být společensky nepřijatelný.²⁷

Z výše uvedených podmínek, které bylo nutné splnit pro udělení patentu, zůstaly platné ve své podstatě všechny.

Pařížská úmluva na ochranu práv průmyslových

Základ pro Pařížskou úmluvu je třeba hledat v poskytnutí ochrany vystavovatelům na světových výstavách, které se konaly v 2. polovině 19. století. V souvislosti s první světovou výstavou pořádanou Velkou Británií v roce 1851 se rovněž pořádal zvláštní mezinárodní kongres, na kterém se probíraly otázky související s ochranou průmyslových práv, avšak nedospělo se k žádnému závěru.²⁸

V roce 1873 se pořádala další světová výstava, tentokrát však ve Vídni. Rakousko-uherská vláda pozvala na jí pořádanou výstavu značné množství zahraničních vystavovatelů, kteří však byli zdrženliví co do účasti, zejm. vystavovatelé z USA a z Německa. Obávali se totiž o svá technická řešení, neboť nebyla dostatečně zabezpečena právní ochrana vystavovaných vynálezů.^{29 30}

---

²⁷ May, Christopher; Sell, Susan K.: Intellectual Property Rights: A Critical History. Lynne Riennes Publishers Inc., 2006, str. 83

²⁸ Jenerál, Emil: Mezinárodní úmluvy v patentovém právu. Úřad průmyslového vlastnictví, Praha 2009, str. 7

²⁹ Jakl, Ladislav: Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví. Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů, Praha 2009, str. 5

³⁰ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 16

Skutečnost, že nebyla řádně zajištěna ochrana vystavovaným vynálezům, měla dva dopady. Za prvé, rakousko-uherská vláda dočasně poskytla na této výstavě právní ochranu vynálezům, průmyslovým vzorům a ochranným známkám; za druhé, po určitém nátlaku ze strany německých a rakouských patentových zástupců a inženýrů byl rakousko-uherskou vládou svolán na tentýž rok do Vídně patentový kongres, který se měl zabývat otázkami týkajícími se tolik potřebné patentové reformy.^{31 32} Na tomto kongresu se však žádného výraznějšího pokroku nedosáhlo.

Úspěch se dostavil na svolaném Mezinárodním kongresu o průmyslovém vlastnictví svolaném v roce 1878 do Paříže. Výsledkem jednání byl podpis přelomové dohody upravující oblast průmyslového vlastnictví – Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, která byla podepsána v roce 1883.³³

Tato mezinárodní smlouva upravuje oblast vynálezů, ochranných známek, užitných průmyslových vzorů a dalších, nicméně se rovněž zabývá ochranou proti nekalé soutěži.³⁴ V rámci Pařížské úmluvy jsou rovněž vyjádřeny principy ochrany práv k průmyslovému vlastnictví – princip národního zacházení, mezinárodní právo přednosti, nezávislost udělených právních ochran, odepření nebo zrušení patentu z důvodu nedovoleného prodeje, nucené licence a předepsané užívání vynálezu, posthověcí lhůta k zaplacení udržovacích poplatků a princip výlučné ochrany předmětů průmyslového vlastnictví.

Pro zajímavost je možné uvést, že Česká republika, tehdy ještě jako Československo, se stala smluvní stranou Pařížské úmluvy 20. června 1919.³⁵

---

³¹ May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, str. 16

³² WIPO: *WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use*. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 241

³³ WIPO: *WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use*. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 241

³⁴ Jakl, Ladislav: *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. MUP Press, Praha 2014, str. 36

³⁵ WIPO: *Treaties and Contracting Parties – Paris Convention and Czech Republic*; cit. 16. 3. 2015; dostupné na http://www.wipo.int/treaties/en/remarks.jsp?cnty_id=215C

Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých

Posledním okamžikem, kterému se autor chce v rámci této kapitoly věnovat, je přijetí Bernské úmluvy na ochranu děl literárních a uměleckých.

Tato mezinárodní smlouva byla přijata v roce 1886 a představuje nejstarší mezinárodní smlouvu upravující oblast autorských práv. Jejím cílem je chránit účinným a jednotným způsobem práva autorů k jejím literárním a uměleckým dílům.³⁶

Je možné prohlásit, že na přijetí Bernské úmluvy měl svůj podíl i slavný autor Victor Hugo. Victor Hugo totiž v roce 1858 svolal do Bruselu zvláštní kongres autorů a umělců, na kterém měla být projednána možná reforma ochrany autorských práv. Na tomto kongresu byla uznána potřeba prosazení principu národního zacházení. Postava Victora Huga je rovněž důležitá z toho důvodu, že založil Mezinárodní literární sdružení, později přejmenované na Mezinárodní sdružení literární a umělecké (ALAI), které pomáhalo při formování, resp. formulování, tezí spojených s ochranou autorských práv.³⁷

38 39

Vývoj ochrany autorských práv však vyvrcholil na mezinárodním kongresu v Bernu svolaném v roce 1883, kdy hlavním výstup představuje přijetí Bernské úmluvy v roce 1886. Je zajímavé, že z účasti na tomto kongresu byly vyloučeny USA. Základ pro vyloučení USA spočíval ve stanovené registrační povinnosti vytvořených děl na území USA pro potřebu přiznání autorských práv, kdy kopie díla musela být rovněž poskytnuta Knihovně Kongresu USA. Bernská úmluva registrační režim nepřijala. Ochrana vzniká okamžikem vytvoření díla. USA se k Bernské úmluvě připojily až v roce 1986.⁴⁰

---

³⁶ Preambule Bernské úmluvy o ochraně uměleckých a literárních děl, Bern 9. 9. 1886 (vyhláška č. 133/1980 Sb.)

³⁷ ALAI; cit. 5. 4. 2015; dostupné na <http://www.alai.org/en/presentation.html>

³⁸ May, Christopher; Sell, Susan K.: *Intellectual Property Rights: A Critical History*. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, str. 120

³⁹ WIPO: *WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use*. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 262

⁴⁰ May, Christopher; Sell, Susan K.: *Intellectual Property Rights: A Critical History*. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, str. 121

2.4. *Postavení ochrany duševního vlastnictví*

Jak již bylo řečeno, schopnost vytvářet nové hodnoty, které mohou být vyjádřeny v mnoha podobách, je schopnost výlučně dána člověku. Je třeba zajistit podmínky, za účelem podpory tvůrčí činnosti, protože výsledky vzešlé z této činnosti mohou přispět k dalšímu rozvoji společnosti. Nastavení ochrany duševního vlastnictví představuje jeden z možných způsobů, jak k tvůrčí činnosti motivovat další jedince.

Práva k duševnímu vlastnictví jsou neodmyslitelně spjata s obchodní aktivitou. Na počátku stojí myšlenka, na jejíž realizaci jsou vynakládány prostředky v podobě času, peněz a lidských zdrojů. Práva k duševnímu vlastnictví pomáhají zajistit návratnost těchto investic, které jsou vkládány do dalšího vývoje, aby se zajistil náskok před konkurencí. Význam je o to důležitější, protože v současnosti již jednotlivé obchodní subjekty nejsou omezeny na území jednoho státu, ale střetávají se na globálním trhu. V důsledku nejen výše uvedeného lze uvést, že investice do ochrany práv k duševnímu vlastnictví a investice výzkumu a vývoje (R&D) udržují rostoucí tendenci.

S ochranou práv k duševnímu vlastnictví je spojeno mnoho aspektů, mezi které se řadí již zmíněné podněcování k inovační činnosti, dále je možné uvést šíření informací, podpora transferu technologií a podpora rozvoje mezinárodního obchodu.⁴¹

S ohledem na skutečnost, že vybraná práva k duševnímu vlastnictví, konkrétně práva průmyslová, jsou spojena s formálním zápisem do příslušných rejstříků, je možné stále efektivnější vyhledávání mezi těmito právy, zejm. ze strany možných zájemců o získání licence na chráněný předmět.

Práva k duševnímu vlastnictví v mezinárodním obchodě se uplatňují ve své podstatě ve třech základních formách:

- nejzákladnější podobu představuje prostý obchod se zbožím, ve kterém jsou již práva k duševnímu vlastnictví zohledněna;

---

⁴¹ Šroněk: Mezinárodní obchod a práva k duševnímu vlastnictví, Průmyslové vlastnictví 1-2/1998, str. 9

- pokročilejší podobu mají přímé zahraniční investice do aktivit spojených s výkonem činnosti, zejm. poté vývoje;
- třetí forma obchodu s právy k duševnímu vlastnictví představuje obchod s licencemi, na základě kterých se povoluje, za blíže vymezených podmínek, využívání duševního vlastnictví.⁴²

Jak se ochrana práv k duševnímu vlastnictví vyvíjí, je rovněž možné sledovat i vývoj v souvisejících oborech, např. v účetnictví, zejm. co do způsobů oceňování duševního vlastnictví, dále např. v oblasti IP managementu, který je zaměřen na strategické řízení procesů spojených s duševním vlastnictvím.

Ochrana práv k duševnímu vlastnictví i přes svůj koncept, který je již v historii zakořeněn, se řadí mezi dynamičtější oblasti práva, kdy je třeba reagovat na politický a sociální vývoj. Proto je možné označit několik aspektů, se kterými se v rámci práv k duševnímu vlastnictví, bude nutné vypořádat.

- Globalizace

Dochází ke stále většímu stírání hranic mezi státy a díky moderním technologiím dochází i ke stále většímu odbourávání překážek bránících obchodu. Je třeba tedy stále více sjednocovat úpravy, aby byly zachovány rovné podmínky a práva pro ty, kteří se rozhodli do mezinárodních obchodních vztahů vstoupit.

- Rozvoj digitálních technologií

Dalším aspektem, který bude třeba zohlednit, jsou možnosti vytváření takřka perfektních kopií původních děl, kdy spolu s rozvojem trojrozměrného tisku přestáváme být omezeni na audiovizuální díla. Spolu s tím souvisí i debata zaměřující se na význam a obsah pojmu kopie, popř. rozmnoženina v dnešní digitální společnosti. Rovněž je třeba se vypořádat s postavením Internetu v dnešní společnosti, jako jestli má být určitým způsobem regulován, a za

---

⁴² Šroněk, Ivan: Mezinárodní obchod a práva k duševnímu vlastnictví. Průmyslové vlastnictví 1-2/1998, str. 10

předpokladu, že ano, tak kdo by správu vykonával, v jakém rozsahu a s jakými pravomocemi?

- Právní a technické aspekty

Technologie se vyvíjí rychleji, než normotvorba upravující jejich právní režim. Je tedy třeba hledat nové přístupy, jak se vypořádat s právními aspekty spojených s jejich nástupem a rozšiřováním.⁴³

S výše uvedenými okruhy otázek se dnes snaží vypořádat již více subjektů. Jedná se hlavně o WIPO a WTO za účasti dalších organizací, jak vládní tak nevládní povahy. Nejde samozřejmě opominout samostatná jednání mezi jednotlivými státy, popř. jednání v rámci skupiny států se společným zájmem.

---

⁴³ Idris, Kamil: Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, str. 71

3. WIPO

WIPO je v současnosti spolu s WTO jednou z vůdčích organizací pomáhajících při vytváření pravidel upravujících ochranu práv k duševnímu vlastnictví. Tato organizace sídlí v Ženevě, Švýcarsko.

Rámec fungování a cíle WIPO jsou vyjádřeny v preambuli a čl. 3 Úmluvy o zřízení WIPO⁴⁴. Preambule vyjadřuje přání smluvních stran této úmluvy podnítit tvůrčí činnost právě formou podpory ochrany duševního vlastnictví v celém světě. Článek 3 této úmluvy hovoří o cílech WIPO, kterými se myslí podporovat ochranu duševního vlastnictví v celém světě spoluprací mezi státy, která má probíhat v účelné součinnosti s ostatními mezinárodními organizacemi, dále zajištění spolupráce mezi jednotlivými uniemi, kterými jsou myšleny unie založené příslušnými mezinárodními smlouvami, na které WIPO ze své pozice správce dohlíží.

Jak bude uvedeno v této kapitole, nelze brát pozici WIPO a oblast zájmu výhradně na základě Úmluvy o zřízení WIPO, ale je třeba zohlednit i jiné aspekty, např. skutečnost, že WIPO je odbornou organizací OSN, kdy je třeba respektovat i širší zájmy, které nespočívají výhradně v ochraně práv k duševního vlastnictví.

3.1. Založení WIPO

Dne 14. července 1967 byla ve Stockholmu podepsána Úmluva o zřízení WIPO, kdy tato úmluva se stala účinnou v roce 1970. V roce 1974 se zařadila do struktury odborných organizací Organizace spojených národů (OSN). Kořeny WIPO však sahají hlouběji než do roku 1967.

Základ WIPO leží ve dvou mezinárodních smlouvách – jedná se o Pařížskou úmluvu (1883) a Bernskou úmluvu (1886). Na základě těchto smluv byly založeny zvláštní unie, kdy byly zřízeny i příslušné sekretariáty, které zajišťovaly správu a rozvoj příslušné mezinárodní smlouvy.

---

⁴⁴ Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

V roce 1893 však došlo ke sloučení těchto sekretariátů. Nově vzniklá entita byla pojmenována Bureaux Internationaux Réunis pour la Protection de la Propriété Intellectuelle, zkráceně BIRPI. Tento nově vzniklý úřad sídlil ve švýcarském Bernu, kdy navíc i jeho provoz byl zajišťován a financován švýcarskou vládou, a nikoliv členskými státy.

WIPO je tedy jednou z prvních mezinárodních organizací, která se později stala součástí struktury OSN, jako jedna z přidružených odborných organizací. Většina současných odborných organizací OSN vznikla po 2. Světové válce. Jako příklad lze uvést Skupinu světové banky (WBG) z roku 1945, Organizaci OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) z roku 1946 nebo Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) z roku 1948. Nicméně existují výjimky, jako je např. Mezinárodní organizace práce (ILO) z roku 1919, Mezinárodní poštovní unie (UPU) z roku 1874, Mezinárodní telekomunikační unie (ITU) z roku 1865. Stejně tak, jak působily tyto organizace na nastavování standardů a aktivitách ve svých oblastech působnosti, tak BIRPI bylo respektováno na poli ochrany práv k duševnímu vlastnictví, a to dokonce ještě před vznikem samotné OSN.

Po roce 1945 byla členská základna BIRPI tvořena primárně rozvinutými a industriálními státy. V souvislosti s procesem dekolonizace v důsledku 2. Světové války na přelomu poloviny 20. století, kdy vznikaly nové státy, se měnilo složení členské základny. Nastalo tak oslabení vyspělých států. Tento jev se netýkal pouze WIPO, ale i jiných mezinárodních organizací. Prostřednictvím vyvíjených aktivit za účelem připojit se k jedné z mezinárodních organizací, se tyto nově vzniklé státy snažily o získání a uznání své existence a pozice v mezinárodním společenství států.⁴⁵

Na základě uvedeného vývoje postupně docházelo k teritoriálnímu rozšiřování uznání existence práv k duševnímu vlastnictví, což však ve své podstatě představuje pozitivní dopad pro ty státy, jejichž ekonomiky jsou pro-exportně orientované. Pro státy pro-exportně orientované je ochrana práv k duševnímu vlastnictví důležitá, stejně jako dostatečné teritoriální rozšíření této ochrany a její další uznání a respektování.

---

⁴⁵ May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, str. 22

V průběhu 60. let 20. století rovněž docházelo k oslabení pozice BIRPI na základě snahy jiných organizací podílet se na ochraně práv k duševnímu vlastnictví, popř. spravovat svůj vlastní systém ochrany. Jako příklad lze uvést Ekonomickou a sociální radu OSN (ECOSOC), rovněž je možné uvést ILO, která měla zájem na ochraně těchto práv v souvislosti se zaměstnanci. Ovšem zřejmou konkurencí BIRPI představovala UNESCO. Právě UNESCO pomohlo připravit a v současnosti stále vykonává administraci Všeobecné úmluvy o lidském právu⁴⁶, která byla přijata v Ženevě v roce 1952.⁴⁷

V roce 1962 byla vytvořena komise, jejímž úkolem bylo vypracovat návrh přeměny BIRPI na plnohodnotnou mezinárodní organizaci. Pro tento účel byla svolána i mezinárodní konference, která vyvrcholila v roce 1967, kdy byla ve Stockholmu podepsána Úmluva o zřízení WIPO, která byla založena o tři roky později.⁴⁸

V roce 1974 se WIPO stala jednou z odborných organizací OSN. Ve smlouvě⁴⁹ o připojení WIPO k OSN se WIPO uznává jako organizace, která je podřízena OSN a jejím orgánům a která je odpovědná za rozvoj práv k duševnímu vlastnictví, a to za využití instrumentů, které má k dispozici, navíc v souladu s přijatými mezinárodními smlouvami. WIPO je rovněž odpovědná za transfer technologií, zejm. ve vztahu k rozvojovým státům za účelem urychlení ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje.^{50 51}

---

⁴⁶ Všeobecná úmluva o autorském právu, Ženeva 1952 (vyhláška č. 2/1960 Sb.)

⁴⁷ Ministerstvo kultury ČR: Spolupráce Ministerstva kultury s UNESCO; cit. 24. 3. 2015; dostupné na <http://www.mkcr.cz/cz/zahranicni-vztahy/unesco/spoluprace-ministerstva-kultury-s-unesco-117400/>

⁴⁸ May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, str. 23

⁴⁹ Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization, 17. 12. 1974

⁵⁰ Čl. 1 Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization, 17. 12. 1974

⁵¹ WIPO: *WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use*. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 5

3.2. *Organizace WIPO a postavení v OSN*

Pro lepší pochopení fungování WIPO je rovněž vhodné uvést základní prvky organizační struktury, která do jisté míry předurčuje, jakým způsobem je WIPO řízena. Rovněž, vzhledem ke skutečnosti, že WIPO je odbornou organizací OSN, je vhodné přiblížit obsah mandátu, který WIPO uvnitř OSN zastává, stejně jako je vhodné přiblížit způsob jeho výkonu.

Organizace WIPO

V rámci organizační struktury jsou tři nejdůležitější orgány, které mají ve své kompetenci přijímání rozhodnutí. Jedná se o Valné shromáždění WIPO, Konferenci a Koordinační výbor.

Valné shromáždění se sestává ze států, které jsou členy Úmluvy o zřízení WIPO a jsou alespoň členem jedné z dalších unií založené některou z mezinárodních smluv, které WIPO spravuje. Každý člen má na Valném shromáždění jeden hlas, bez ohledu na to, zda je členem jedné nebo více unií.

Valné shromáždění má rozsáhlé pravomoci, mezi kterými je např. jmenování generálního ředitele na návrh Koordinačního výboru, přijímání rozpočtu, schvalování navrhovaných opatření generálním ředitelem, za splnění podmínek zve další státy, aby se staly účastníky Úmluvy o zřízení WIPO. Rozhoduje dále např. o tom, které nečlenské státy WIPO obdrží status tzv. pozorovatele, což jim umožní přístup na zasedání Valného shromáždění.⁵²

Dalším orgánem WIPO je Konference. Členy konference jsou ty státy, které jsou účastníky Úmluvy o zřízení WIPO bez ohledu na jejich účast, popř. neúčast na některé z unií. Každý ze států má v rámci konference jeden hlas. Konference zejm. projednává

---

⁵² Čl. 6 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

otázky všeobecného zájmu v oblasti duševního vlastnictví a může k nim přijímat doporučení, schvaluje změny Úmluvy o zřízení WIPO nebo rozhoduje, které nečlenské státy WIPO se mohou účastnit jednání Konference jako pozorovatelé.⁵³

Třetím orgánem je Koordinační výbor. Do jeho kompetence patří možnost poskytnout uniím, Valnému shromáždění, Konferenci a generálnímu řediteli svá vyjádření ke správním a finančním otázkám, popř. k dalším otázkám představujícím společný zájem buď jedné či více unií anebo unií a WIPO jako takové. Koordinační výbor se rovněž podílí na vytváření programu Valného shromáždění a jiných činností.⁵⁴

Pro lepší rozvržení svých činností WIPO zřizuje výbory. V současnosti je zřízen stálý výbor pro patentové právo, stálý výbor pro právo známkové, právo průmyslových vzorů a zeměpisných označení, stálý výbor pro práva autorská a práva související a výbor pro nastavení standardů určených WIPO, kdy se jedná zejm. o standardy technického, resp. administrativního charakteru.⁵⁵

Každý z řídicích orgánů rovněž může zřídit podle potřeb další výbory. Takto je zřízen např. rozpočtový výbor, zvláštní výbor pro rozvoj a duševní vlastnictví (CDIP), mezivládní výbor pro duševní vlastnictví a genetické zdroje, tradiční vlastnictví a folklor nebo poradní výbor pro otázky prosazování práv k duševnímu vlastnictví.⁵⁶

Na základě Úmluvy o zřízení WIPO byl rovněž zřízen Mezinárodní úřad, který zastává funkci sekretariátu organizace.⁵⁷ V čele Mezinárodního úřadu stojí generální ředitel, který je jmenován na stanovené období, které nesmí činit méně než 6 let.⁵⁸

---

⁵³ Čl. 7 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

⁵⁴ Čl. 8 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

⁵⁵ WIPO: Policy; cit. 24. 3. 2015; dostupné na <http://www.wipo.int/policy/en/>

⁵⁶ Musungu, Sisule F.; Dutfield, Graham: Multilateral agreements and a TRIPS-plus world: The World Intellectual Property Organisation. Quaker United Nation Office (QUNO), Ženeva 2003, str. 6

⁵⁷ Čl. 9 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

⁵⁸ Čl. 9 odst. 3 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

Mezinárodní úřad má ve své agendě zajištění každodenního chodu WIPO. Rozsah administrativních aktivit, které WIPO provádí, je založen např. přijatými mezinárodními smlouvami, které určily Mezinárodní úřad WIPO jako orgán, zajišťující jejich administrativní provoz. Rozsah administrativních aktivit je rovněž určen přijatými programy řídicími orgány WIPO.^{59 60}

Mezi nejdůležitější činnosti, které Mezinárodní úřad WIPO vykonává, je zajištění chodu mezinárodních registračních systémů, o kterých bude řeč v následující kapitole.

WIPO a postavení v rámci systému OSN

Jak již bylo řečeno, WIPO bylo založeno v roce 1970. Nicméně už v průběhu příprav týkajících se organizační struktury a cílů nově vznikající mezinárodní organizace bylo možné zpozorovat tendenci zajistit pro WIPO takovou organizační strukturu, která by do budoucna byla kompatibilní s organizační strukturou OSN – už při zakládání se tak uvažovalo, že WIPO se stane v budoucnu jednou z odborných organizací OSN. V roce 1974 byla skutečně podepsána Smlouva mezi OSN a WIPO⁶¹, kterou se WIPO k OSN připojilo.⁶²

Smlouvou mezi OSN a WIPO je určen vztah těchto organizací a rovněž je založen mandát WIPO pro otázky spojené s ochranou práv k duševnímu vlastnictví. OSN přiznává WIPO postavení odborné organizace pro otázky zakládání a rozvoje ochrany duševního vlastnictví, stejně tak i pro otázky související s procesem transferu technologií ve vztahu k rozvojovým zemím s cílem nastartovat a dále urychlit ekonomický, sociální a kulturní rozvoj. Pro naplňování stanovených úkolů je WIPO oprávněno přijímat potřebná opatření, která jsou však v souladu s nástroji, které má WIPO k dispozici, stejně

---

⁵⁹ May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, str. 39

⁶⁰ Musungu, Sisule F.; Dutfield, Graham: *Multilateral agreements and a TRIPS-plus world: The World Intellectual Property Organisation*. Quaker United Nation Office (QUNO), Ženeva 2003, str. 8

⁶¹ WTO-WIPO Cooperation Agreement, Ženeva 22. 12. 1995

⁶² Bogsch, Árpád: *Brief History of the First 25 Years of the World Intellectual Property Organization*. World Intellectual Property Organization, Geneva 1992, str. 119

jako musí být zachován soulad a dodržování mezinárodních smluv, které WIPO spravuje.⁶³

Smlouva mezi OSN a WIPO dále upravuje vztah mezi orgány OSN a mezi WIPO. Dochází k tomu, že WIPO je povinná respektovat rozhodnutí a doporučení přijatá Valným shromážděním OSN, nebo jemu podřízenou ECOSOC. WIPO rovněž musí spolupracovat s dalšími odbornými organizacemi OSN, např. musí spolupracovat s Konferencí OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD) nebo s UNESCO.^{64 65 66}

Ve vztahu k již zmíněnému transferu technologií je možné prohlásit, že na podpoře tohoto procesu má OSN skutečný zájem, neboť je tomuto procesu věnován ve Smlouvě mezi OSN a WIPO zvláštní článek, kterým se zakládá, ve své podstatě, spolupráce WIPO, OSN a zvláštních orgánů OSN. Těmito zvláštními orgány je myšlena zejm. UNCTAD, Rozvojovým programem OSN (UNDP) a Organizací OSN pro průmysl a rozvoj (UNIDO). Spolupráce samozřejmě není omezena pouze na výše uvedené organizace, ale je rovněž rozšířena na všechny organizace uvnitř OSN, které mohou pomoci rozvojovým státům při dosahování jejich cílů v oblasti vědy a techniky, obchodu, resp. obchodních vztahů, a rozvoje.^{67 68}

Na základě výše uvedeného nelze pochybovat o skutečnosti, že členství WIPO v OSN bude mít dopad na její činnost. WIPO představuje organizaci zaměřenou na oblast duševního vlastnictví, kdy cílem je podpora rozvoje ochrany práv k duševnímu vlastnictví.

---

⁶³ Čl. 1 Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization, 17. 12. 1974

⁶⁴ Čl. 55 Charty Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, San Francisco 26. 6. 1945 (vyhláška č. 30/1947 Sb.)

⁶⁵ Čl. 5 Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization, 17. 12. 1974

⁶⁶ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 83

⁶⁷ Čl. 10 Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization, 17. 12. 1974

⁶⁸ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 83

Přístupem WIPO do OSN tak došlo k rozšíření cílů, a nelze pojímat zájmy WIPO samostatně, ale musí se vnímat v širším kontextu, než je pouze ochrana duševního vlastnictví. Charta OSN klade OSN za cíl celkovou podporu rozvoje společnosti. Vyjádřené cíle musí ostatní organizace zařazené do OSN respektovat, tedy i WIPO je musí zohlednit při určování svých priorit a při výkonu svých úkolů a aktivit.

Jako příklad může posloužit plnění jednoho z cílů OSN, kterým je podpora při řešení mezinárodního problému humanitárního rázu⁶⁹. Toto zaměření je rovněž rozvedeno v tzv. Cílech tisíciletí („Millenium goals“) přijatých OSN, o kterých bude ještě řeč později. WIPO utvořilo pracovní skupinu spolu s WHO a WTO týkající se veřejného zdraví, duševního vlastnictví a obchodu. Cílem spolupráce má být zvýšení úrovně lidského zdraví a boj proti nemocem ohrožující právě rozvojové země. Jedná se zejména o boj s malárií a HIV / AIDS.⁷⁰

Je zřejmé, že pro účinný boj proti, nejen výše uvedeným, nemocem je potřeba nasazení účinných léčiv, kdy jedním z aspektů je jejich dostupnost, která je mj. výrazně ovlivněna i cenou, kdy cena se odvíjí např. od nákladů vynaložených na vývoj, výrobu a distribuci. Je nutné proto hledat kompromis mezi veřejným zájmem, v tomto případě ochranou zdraví, a mezi producenty léčiv. Právě pro naplňování tohoto cíle byla zahájena spolupráce WHO, WIPO a WTO.

WHO představuje organizaci, která má potřebné technické a odborné zázemí pro identifikaci okruhu problémů dotýkajících se veřejného zdraví, zejména se jedná o udržování přehledu o výskytech onemocnění a pomoci při určování priorit řešených otázek dotýkajících se oblasti medicíny. WTO zastupuje obchodní zájmy svých členů, ale rovněž se do určité míry snaží pomoci při řešení otázek dotýkajících se obchodních aspektů dostupnosti potřebného zdravotnického materiálu. A nakonec WIPO představuje organizaci, která napomáhá při řešení otázek spojených se specifickými obchodními aspekty, tedy s právy duševního vlastnictví.⁷¹

---

⁶⁹ Charta Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, San Francisco 26. 6. 1945 (vyhláška č. 30/1947 Sb.)Charta OSN

⁷⁰ WIPO: WHO, WIPO, WTO Trilateral Cooperation on Public Health, IP and Trade; cit. 25. 3. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/policy/en/global_health/trilateral_cooperation.html

⁷¹ Krattiger, Anatole: Promoting access to medical innovation. WIPO Magazine, květen 2013

Přestože jsou WHO a WIPO členské organizace OSN a řídí se cíli blíže k ochraně veřejného zájmu, je zde určitý průnik zájmů s WTO, která se zabývá primárně ochranou obchodních zájmů svých členů.

Právě např. pro WTO nastala mírná změna ve směřování organizace ve prospěch veřejného zájmu, zejm. rozvojových států, na základě přijaté Deklarace z Doha v roce 2001.

3.3. *Činnost WIPO*

Obsáhnout veškerý rozsah činností, které WIPO vykonává, by vydalo na samostatnou knihu. Autor se tedy zaměřil zejm. na aktivity a činnosti, které jsou pro WIPO charakteristické a vypovídají o ní nejvíce, a které úzce souvisí s tématem této práce.

Základní okruh činností, kterým se WIPO věnuje, je možné vyjádřit jako činnosti směřující ke správě mezinárodních registračních systémů, technické podpoře svých členů a dalšímu rozvoji norem a standardů v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví.

Mezinárodní smlouvy, které spadají pod správu WIPO, je možné rozdělit do třech skupin. Za prvé se jedná o všeobecné smlouvy, které zakládají nebo upravují základní rámec ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Za druhé se jedná o smlouvy, které zakládají mezinárodní registrační systém, a na konec, za třetí se jedná o smlouvy, které zakládají klasifikace příslušných předmětů duševního vlastnictví. V současnosti WIPO spravuje 26 mezinárodních smluv.⁷²

Správa mezinárodních registračních systémů je jedna z vůbec nejdůležitějších aktivit, které WIPO v současnosti vyvíjí. Princip spočívá v možnosti podání jedné přihlášky s působností pro všechny určené členské státy daného registračního systému.

---

⁷² WIPO: WIPO-Administred Treaties; cit. 29. 2. 2015; dostupné na <http://www.wipo.int/treaties/en/>

Jedná se o způsob administrativního ulehčení zájemcům o získání ochrany, včetně snížení potřebných nákladů. Dnes existují následující mezinárodní registrační systémy:

- systém zjednodušující získání patentové ochrany založený Smlouvou o patentové spolupráci (PCT)⁷³;
- Madridský systém upravující získání ochranné známky založený Madridskou dohodou⁷⁴ a Protokolem k Madridské dohodě⁷⁵;
- Haagský systém upravující získání registrace průmyslového vzoru založený Haagskou dohodou⁷⁶;
- Lisabonský systém upravující zápis označení původu a zeměpisného označení založený Lisabonskou dohodou^{77, 78, 79, 80}

Výše uvedené registrační systémy představují pro WIPO rovněž velmi významný zdroj příjmů, díky kterým je jednou z nejbohatších mezinárodních organizací v rámci systému OSN. Příjem z registračních poplatků pro roky 2012 / 2013 činil 636,7 mil. CHF⁸¹ z celkového příjmu 682,2 mil. CHF. Z této částky příspěvky členů činily pouze 35,1 mil. CHF. Celkový počet členů WIPO je 188⁸².

---

⁷³ Smlouva o patentové spolupráci, Washington 19. 6. 1970 (vyhláška č. 296/1991 Sb.)

⁷⁴ Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek, Madrid 14. 4. 1891 (vyhláška č. 65/1975 Sb.)

⁷⁵ Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, Madrid 27. 6. 1989 (vyhláška č. 248/1996 Sb.)

⁷⁶ Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů, Haag 6. 11. 1925 – Česká republika není smluvní stranou

⁷⁷ Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu, Lisabon 31. 10. 1958 (vyhláška č. 67/1975 Sb.)

⁷⁸ WIPO: WIPO-Administred Treaties; cit. 29. 2. 2015; dostupné na <http://www.wipo.int/treaties/en/>

⁷⁹ Slováková, Zuzana: Průmyslové vlastnictví. LexisNexis CZ s.r.o. (2. vydání), Praha 2007, str. 57; str. 109; str. 158; str. 191

⁸⁰ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 36

⁸¹ švýcarské franky

⁸² Stav ke dni 1. 3. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=1

Vzhledem ke skutečnosti, že rozpočet organizace je vždy přijímán na dva roky, výsledky pro roky 2014 / 2015 ještě nejsou k dispozici. Nicméně pro roky 2014 / 2015 se odhaduje zhruba 5% navýšení příjmů plynoucích z těchto mezinárodních registračních systémů.⁸³

Tento neobvykle vysoký a stabilní příjem umožňuje WIPO financovat své programy a další aktivity při zachování určitého stupně nezávislosti. Oproti tomu WTO je plně závislá na příspěvcích od svých členů, ze kterých je hrazena její činnost. Za rok 2013 tak WTO od svých členů vybrala 195,5 mil. CHF na svůj provoz. Jen pro zajímavost je možné uvést, že Česká republika odvedla 1.429.105 CHF, což činí 0,731% podíl na odvodech, zatímco USA odvedly 22.891,095 CHF, což představuje 11,709% podíl.⁸⁴

WIPO se rovněž angažuje v oblasti aktivit vedoucí k zajištění stabilního prostředí ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Za tímto účelem tedy vyvíjí činnost v oblastech zvyšování kvalifikace pro zájemce v oblasti práv k duševnímu vlastnictví, stejně jako shromažďuje a rozšiřuje informace o ochraně duševního vlastnictví nebo pomáhá zajistit technické zázemí.

Pro pomoc při zajištění dostatečného odborného zázemí WIPO rovněž spustilo v roce 1998 World Wide Academy (WWA). Tento projekt spočívá v poskytování kurzů různé úrovně, kdy lze nalézt vhodné jak pro ty, kteří s oblastí práva nebo s oblastí práv k duševnímu vlastnictví mají již zkušenosti, tak i pro ty, kteří jsou v tomto směru začátečníci a mají pouze zájem o získání základního přehledu.⁸⁵

WIPO rovněž spolupracuje i s vládami jednotlivých členských států a pořádá pro vládní úředníky zvláštní kurzy, popř. semináře.⁸⁶ V rámci těchto aktivit jsou vysílání

---

⁸³ WIPO: Rozpočet WIPO pro roky 2014/2015, str. 16, dostupné na:
http://www.wipo.int/export/sites/www/about-wipo/en/budget/pdf/budget_2014_2015.pdf

⁸⁴ WTO: Members' contributions to the WTO budget and the budget of the Appellate Body for the year 2013; cit. 1. 4. 2015; dostupné na:
https://www.wto.org/english/thewto_e/secre_e/contrib13_e.htm

⁸⁵ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 38

⁸⁶ WIPO: WIPO Academy; cit 21. 3. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/academy/en/>

zástupci WIPO do jednotlivých států, popř. do jednotlivých organizací. Tato spolupráce rovněž probíhá i s českým Úřadem průmyslového vlastnictví.⁸⁷

Fungování těchto programů týkajících se osvětové činnosti WIPO je umožněno právě i na základě dostatečného finančního zajištění, které pochází převážně z registračních poplatků, jak bylo výše uvedeno.

Kromě mezinárodních smluv zakládajících obecný režim ochrany práv k duševnímu vlastnictví a mezinárodních smluv zakládajících jednotlivé registrační systémy, WIPO dále spravuje mezinárodní smlouvy zakládající mezinárodní třídíky práv k průmyslovému vlastnictví – v oblasti patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek.

Tyto mezinárodní třídíky vznikly za účelem potřeby existence klasifikačních systémů pro jednotlivá práva. Je tomu tak zejm. v souvislosti s potřebou zajištění snadnější orientace v již udělených právech, kdy i na základě lepší orientace v udělených právech lze očekávat vyšší právní jistotu, jelikož se snižuje možnost duplicity předmětu ochrany. Zároveň dochází k urychlení procesu udělení ochrany, protože proces je efektivnější.

Ve výsledku se u klasifikačních systémů dá hovořit o zjednodušení přístupu k informacím o udělených právech, což může vést i ke zvýšení zájmů o získání licence k těmto právům.⁸⁸

Oblastí, ve které WIPO rovněž vyvíjí své aktivity, je normotvorba v rámci ochrany práv k duševnímu vlastnictví a nastavování standardů této ochrany. V současnosti nejsilnější formu tvoří mezinárodní smlouvy uzavírané mezi jednotlivými státy nebo regionálními uskupeními států. Existují i případy, kdy členem takové smlouvy jsou i

---

⁸⁷ ÚPV: 27.4.- Seminář: Madridský systém mezinárodní ochrany ochranných známek; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: <http://upv.cz/cs/upv/aktuality/aktual2009/wipo2704.html>

⁸⁸ WIPO: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 305

mezinárodní organizace. Jako příklad lze uvést Protokol k Madridské dohodě⁸⁹, jehož stranou je i EU.^{90 91}

Ačkoliv proces uzavření mezinárodní smlouvy není teoreticky nijak komplikovaný, realizace samotného vyjednávání o smlouvě, popř. její následná ratifikace však komplikovaná je. Děje se tak zejm. na základě různých zájmů států, které mají rozdílné představy o tom, čeho se snaží daná mezinárodní smlouva dosáhnout, popř. jaké k tomu využívá prostředky.

Vzhledem k této skutečnosti se WIPO zabývá i tím, jak tento proces zjednodušit, a dosáhnout tak rychleji a efektivněji přijetí požadované úpravy, popř. harmonizace úprav. Jedním z prostředků, jakých lze využít, jsou i nástroje tzv. soft-law.

Pravidla soft-law jsou takové normy, které vykazují právně nedokonalý obsah nebo formu. Tento druh pravidel obecně postrádá návaznost na mezinárodněprávní odpovědnost. Většinou nejde prokázat, případně nalézt, mezinárodně protiprávní odpovědnost.⁹²

WIPO má tedy několik možností, jakými lze normy soft-law přijmout. Jednou z možností je vyjádření požadovaných záměrů v podobě tzv. memoranda o porozumění. Možností je rovněž přijetí rezoluce nebo doporučení Valného shromáždění WIPO. Normy soft-law mohou být rovněž vyjádřeny v podobě přijatých doporučení příslušných orgánů WIPO, popř. i v podobě modelových ustanovení, které je možné přizpůsobit národním potřebám.⁹³

---

⁸⁹ Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, Madrid 27. 6. 1989 (vyhláška č. 248/1996 Sb.)

⁹⁰ WIPO: Summary of Madrid systém; cit. 10. 2. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/treaties/en/registration/madrid/summary_madrid_marks.html

⁹¹ WIPO: Contracting parties of Madrid systém – EU; cit. 23. 2. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/treaties/en/remarks.jsp?cnty_id=5P

⁹² Ondřej, Jan: Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní. Aleš Čeněk (3. vydání), Plzeň 2007, str. 90

⁹³ WIPO: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 360

Jako faktický příklad soft-law lze uvést Společné doporučení Valného shromáždění WIPO a Valného shromáždění Pařížské Unie týkajících se všeobecně známých označení přijatých v roce 1999. Tímto Společným doporučením bylo členům WIPO navrženo přijetí, resp. adaptace, uvedených pravidel do národních předpisů. Ve Společném doporučení jsou např. vyjádřena pravidla týkající se střetu s jinými označeními, určení, zda se jedná o všeobecně známé označení nebo způsob ochrany takového označení aj.⁹⁴

Jedná se však pouze o doporučení, kdy je na jednotlivých členech, zda tato doporučení přijmou nebo ne. Představa je však taková, že členové WIPO se nechají přesvědčit o vhodnosti doporučované úpravy a převezmou ji do svého národního právního řádu. Nicméně je nadále možné, že tato doporučení, resp. navrhované úpravy, se v budoucnu stanou mezinárodními smlouvami či jejich součástí, a jako takové se stanou závazné.⁹⁵

Jak již bylo řečeno, na půdě WIPO jsou tedy vytvářeny normy a standardy ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Přijímané standardy a normy mohou být v podobě mezinárodních smluv, které jsou pro členské státy závazné. WIPO rovněž vydává doporučení, která členové mohou začlenit do svých národních řádů.

Kromě výše uvedeného, WIPO se také v určitém rozsahu věnuje prosazování práv k duševnímu vlastnictví. Ačkoliv WIPO nedisponuje takovými prostředky, které má k dispozici WTO, sehrálo také v této oblasti svou úlohu. Řeč je o zřízení arbitrážního a mediačního centra WIPO, o vytvoření modelových pravidel pro řešení sporů z doménových jmen (UDRP) ve spolupráci s Internetovým sdružením pro přidělování jmen a čísel (ICANN) a v neposlední řadě vytvoření Poradního výboru pro prosazování práv k duševnímu vlastnictví (ACE).

---

⁹⁴ WIPO: Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks, WIPO Publication No. 833(E), Ženeva 2000, str. 3

⁹⁵ WIPO: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 360

Arbitrážní a mediační centrum WIPO bylo založeno v roce 1994 a tvoří součást WIPO. Jeho účelem je poskytnout prostor pro alternativní řešení sporů (ADR) vzniklých z práv k duševnímu vlastnictví.^{96 97}

Pod pojmem ADR se rozumí především mediační a arbitrážní řízení, která v tomto případě probíhají podle pravidel určených tímto centrem. ADR je cestou, jak vyřešit vzniklý spor bez zahájení soudního řízení. Ne nezbytně je záměrem ADR spor rozhodnout. V některých případech může být účelem jednání pouze zprostředkování a vedení jednání mezi stranami se záměrem, aby si strany samotné svůj spor urovnaly, toto je případ mediace. Jiným případem je záměr stran spor nechat rozhodnout nezávislou třetí stranou. Toto je případ arbitráže, kdy řízení je zakončeno vydáním rozhodčího nálezu, který má postavení rozsudku národního soudu. Pokud jsou strany sporu rovněž stranami New Yorské Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů⁹⁸, je zajištěna i vykonatelnost takového rozhodnutí.⁹⁹

O dalších činnostech WIPO je rovněž vypovídající, jaké programy přijímá. Nejčastěji se tak jedná o programy, které pomáhají, resp. je jejich záměrem pomoci, rozvojovým a nejméně rozvinutým státům. Jedním z nejdůležitějších programů, který byl v této souvislosti přijat, je program rozvojové agendy WIPO z roku 2007.

Tímto programem byla vyjádřena myšlenka, že je třeba věnovat více pozornosti aspektům ochrany práv k duševního vlastnictví ve vztahu k rozvojovým státům, zejm. v oblasti transferu technologií mezi rozvinutými a rozvojovými a nejméně rozvinutými státy.

Návrh na přijetí tohoto programu byl předložen v roce 2004 dvěma členy WIPO, jednalo o Argentinu a Brazílii. Předložený program Rozvojové agendy vzbudil také značný ohlas mezi rozvojovými státy, které jeho přijetí následně podpořily. Jednalo se o

---

⁹⁶ WIPO: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 230

⁹⁷ WIPO: Frequently Asked Questions; cit. 23. 2. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/amc/en/center/faq/index.html>

⁹⁸ Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, Washington 10. 6. 1958 (vyhláška č. 74/1959 Sb.)

⁹⁹ WIPO: WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, str. 231

dalších 11 států, ze kterých lze např. uvést Kubu, Venezuelu Ekvádor nebo Sierru-Leone. Tyto státy poté vytvořili skupinu nazývanou Skupina přátel rozvoje.¹⁰⁰

Základní východisko tohoto programu spočívá v usměrnění aktivit, které WIPO vykonává pro naplňování svého základního cíle, kterým je podpora ochrany duševního vlastnictví¹⁰¹. Vzhledem k již uvedené skutečnosti, že WIPO je odbornou organizací OSN, je povinností WIPO respektovat i zájmy a cíle OSN a nikoliv pouze své vlastní.

Ve vztahu k OSN je možné znovu uvést přijetí tzv. Cílů tisíciletí. Záměr dosáhnout vytyčených cílů byl přijatý v roce 2000 na zvláštním summitu OSN konaném v New Yorkském sídle organizace. Přijetím tohoto souboru cílů OSN sleduje rozšíření svých aktivit, a tedy i aktivit přidružených odborných organizací v souvislosti s rozvojem úrovně společnosti.¹⁰²

Státy, které měly zájem na přijetí tohoto programu, vnímaly aktivity WIPO jako příliš hájící zájmy soukromých subjektů. U některých členů, zejm. z řád rozvojových států, tak došlo k nabytí dojmu, že WIPO představuje fórum, kde se řeší spíše otázky postavení a významu práv k duševnímu vlastnictví a postavení vlastníků těchto práv, než celkové zájmy členských států.

Opět tedy dochází ke střetu rozvinutých a rozvojových států. Pro rozvojové státy je ochrana práv k duševnímu vlastnictví dvousečným nástrojem. Na straně jedné, doopravdy jejich ochrana může přispět k lepšímu transferu technologií, které státy mohou využít ke svému prospěchu, nicméně na druhé straně jejich přísná ochrana vede k zablokování inovačních procesů.

Tento závěr je i v souladu se závěrečnou zprávou z roku 2002 vydanou Komisí pro duševní vlastnictví Velké Británie (CIPR), která byla vytvořena v roce 2001 jako nezávislý poradní orgán britské vlády. CIPR dospěla k závěru, že přijetí systému ochrany duševního vlastnictví není vždy skutečně v zájmu rozvojových států, neboť je velmi

---

¹⁰⁰ May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, str. 75

¹⁰¹ Čl. 3 Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

¹⁰² OSN: Rozvojové cíle tisíciletí; cit. 6. 4. 2015; <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zaber/?i=205>

pravděpodobné, že dojde ke zvýšení nákladů, které je potřeba vynaložit na získání mnoha produktů a technologií, které rozvojové státy ke svému dalšímu rozvoji potřebují.

Argentina a Brazílie ve svém návrhu z roku 2004 např. uvádí, že WIPO se v rámci svých přípravných aktivit uvnitř svých komisí zabývá přijetím nastavení vyšších standardů ochrany v rámci balíku spravovaných smluv, které představují vyšší nároky na ochranu práv k duševnímu vlastnictví, než které jsou požadované v rámci Dohody TRIPS, kdy ještě všechny státy tyto požadavky na stupeň ochrany nesplnily.

Vyjadřuje se např. obava v souvislosti s projednávanou Smlouvou o hmotném patentovém právu (SPLT), jejímž přijetím by se značně zvedla úroveň ochrany patentů a vytvořily by se pro členy nové závazky, což by zejm. rozvojovým státům a nejméně rozvinutým státům přineslo další komplikace.¹⁰³

SPLT spolu se Smlouvou o patentovém právu¹⁰⁴ a projednávanou revizí Smlouvy o patentové spolupráci jsou rovněž součástí programu patentové agendy WIPO, která byla založena s cílem položit základ budoucímu jednotnému patentovému systému.^{105 106 107}

Snahou rozvojových států je tedy prosadit takovou ochranu právům k duševnímu vlastnictví, která není vytržena z celkového kontextu, rozuměno nastavení režimu takové ochrany, která je rovněž v souladu s veřejnými zájmy.^{108 109} Za příklad je možné uvést snahu zakotvit širší ochranu tradičních znalostí, folklóru nebo genetických zdrojů.

V tomto kontextu je možné uvést, že WIPO má mandát vyvíjet aktivity týkající se podpory ochrany duševního vlastnictví, avšak s ohledem na skutečnost, že je odbornou

---

¹⁰³ Dokument WIPO WO/GA/31/11 ze dne 27. srpna 2004: Návrh Argentiny a Brazílie na přijetí programu Rozvojové agendy, str. 2

¹⁰⁴ Smlouva o patentovém právu, Ženeva 1. 6. 2000 (ČR není smluvní stranou)

¹⁰⁵ Musungu, Sisule F.; Dutfield, Graham: Multilateral agreements and a TRIPS-plus world: The World Intellectual Property Organisation. Quaker United Nation Office (QUNO), Ženeva 2003, str. 11

¹⁰⁶ Smlouva o hmotném patentovém právu je pouze ve stádiu návrhu

¹⁰⁷ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 70

¹⁰⁸ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 76

¹⁰⁹ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 79

organizací OSN, která má nastavené širší cíle, je možné uvažovat i možnosti širšího mandátu WIPO, zejm. v oblastech podpory rozvoje.¹¹⁰

Rozvinuté státy však zastávaly odlišný názor. WIPO jimi bylo chápáno jako poskytovatel technické asistence, kdy rozvojové cíle může plnit právě prostřednictvím jejího poskytování. Rozvojové cíle v představě rozvinutých států spočívaly především v pomoci při zavádění Dohody TRIPS nebo uvádění národních předpisů do souladu s touto dohodou.

Zatímco rozsah činnosti WIPO byl tedy ze strany rozvinutých států shledán vyhovujícím, kdy její činnost spočívala zejm. v postavení registrační autority, z pohledu rozvojových států selhává zejm. co do oblasti zajištění schopnosti transferu technologií. WIPO rovněž v očích některých členů selhalo co do oblasti prokázání významu vlivu práv na ochranu duševního vlastnictví a oblasti rozvoje.¹¹¹

Program rozvojové agendy byl přijat v roce 2007 v podobě 45 doporučení rozdělených do 6 oblastí:

- A. technická asistence, budování a rozvoj odborného zázemí;
- B. přijímání norem, systém výjimek, oblast veřejného pořádku a veřejného zájmu;
- C. transfer technologií, informační a komunikační technologie, přístup k informacím;
- D. zhodnocování, vyhodnocování a dopadové studie;
- E. institucionální otázky včetně oblastí mandátu a dohledu;
- F. jinak nezařazené.¹¹²

Právě pro účely provádění programu Rozvojové agendy byl zřízen, již zmíněný, CDIP.¹¹³

---

¹¹⁰ Dokument WIPO WO/GA/31/11 ze dne 27. srpna 2004: Návrh Argentiny a Brazílie na přijetí program Rozvojové agendy, str. 2

¹¹¹ May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, str. 80

¹¹² WIPO: *The 45 Adopted Recommendations under the WIPO Development Agenda*; cit. 4. 4. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/ip-development/en/agenda/recommendations.html>

¹¹³ WIPO: *Development Agenda for WIPO*; cit. 4. 4. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/ip-development/en/agenda/>

4. WTO a Dohoda TRIPS

WTO je mezinárodní organizací, která byla založena v roce 1994, a která je vůdčí mezinárodní organizací orientující se na oblast mezinárodního obchodu. Vyvíjí aktivity zejm. v oblasti liberalizace trhů, tedy v odstraňování překážek, které mohou zapříčinit omezení obchodních vztahů mezi členy této organizace. WTO rovněž slouží jako fórum, na kterém se členové mohou vyjádřit k otázkám nebo problémům souvisejících s mezinárodním obchodem. V neposlední řadě WTO zasahuje v případě, že je třeba řešit vzniklé spory mezi vlastními členy.

Je možné tedy prohlásit, že WTO představuje soubor pravidel a principů zajišťujících bezproblémový mnohostranný mezinárodní obchodní styk, kdy tyto pravidla a principy jsou uvnitř organizace respektovány, dodržovány a v případě potřeby i vynucovány.¹¹⁴

Samotná WTO ve své podstatě však dále představuje soubor dohod upravujících specifické úseky či oblasti obchodního styku. Zastřešující smlouvu představuje Dohoda o zřízení WTO, jejíž přílohu tvoří další zvláštní smlouvy. Zjednodušené je možné říci, že je dále připojena smlouva, která upravuje obchod se zbožím (GATT 1994), dále se jedná o smlouvu upravující obchod se službami (GATS) a smlouvu, upravující obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS). Do souboru dohod je třeba dále zařadit Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů a Dohodu o mechanismu prověřování obchodní politiky (TPRM). Všechny tyto smlouvy a jejich přílohy, popř. ještě další smlouvy tvoří „balíček WTO“.¹¹⁵

Jak již bylo řečeno, přílohou Dohody o zřízení WTO¹¹⁶ je právě i Dohoda TRIPS, která představuje jeden z milníků na poli ochrany duševního vlastnictví. Po boku Pařížské a Bernské úmluvy se tak řadí ke smlouvám, které mají zásadní vliv na formování systému ochrany duševního vlastnictví.

---

¹¹⁴ WTO: Understanding the WTO; cit. 5. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/tif_e.htm

¹¹⁵ WTO: Overview: a navigational guide; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm1_e.htm

¹¹⁶ Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.)

Dohoda TRIPS zakládá rámec určující způsoby jakými se lze vypořádat se specifickými aspekty ochrany práv k duševnímu vlastnictví, kdy tento rámec je závazný pro členské státy WTO. Tato dohoda tedy upravuje široký okruh otázek vztahující se k ochraně práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se zejm. o základní ustanovení a výchozí principy ovládající práva k duševnímu vlastnictví včetně úpravy právních mechanismů pro jejich prosazování.¹¹⁷ Institucionální rámec Dohodě TRIPS poskytuje Rada pro TRIPS, jako specializovaný orgán WTO dohlížející na působení této dohody.

Jak již z výše uvedeného vyplývá, WTO zaměřuje svou činnost na oblast mezinárodního obchodního styku, popř. dalšího ekonomického rozvoje. Za tímto účelem je vytvořen soubor pravidel, aby byla zajištěna určitá míra předvídatelnosti chování členů, což představuje prvek určité jistoty a stability.

Je to právě určitý stupeň předvídatelnosti, resp. jistoty a stability, co vytváří předpoklad pro další rozvoj této oblasti.¹¹⁸ WTO proto rovněž představuje institucionální rámec, společný pro všechny členy WTO, který bude řídit vzájemné obchodní vztahy, pokud vyplývají z „balíčku WTO“.¹¹⁹ WTO však kromě výše uvedeného představuje i mezinárodní fórum¹²⁰, kde je možné předkládat a projednávat návrhy členů, se snahou zajistit vhodné podmínky pro další rozvoj, nejen však pouze pro ten ekonomický. V neposlední řadě WTO rovněž pomáhá řešit vzniklé spory mezi členskými státy prostřednictvím zvláštního mechanismu pro řešení sporů.^{121 122}

---

¹¹⁷ May, Christopher; Sell, Susan K.: Intellectual Property Rights: A Critical History. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, str. 4

¹¹⁸ Preambule Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹¹⁹ Čl. II odst. 1 Preambule Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹²⁰ Čl. III odst. 2 Preambule Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹²¹ Čl. III odst. 3 Preambule Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹²² WTO: What is the World Trade Organization?; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm

4.1. *Založení WTO, přijetí a východiska Dohody TRIPS*

Založení WTO je projevem vývoje v oblasti úpravy multilaterálního obchodního systému. Základ tohoto systému spočívá v několika poměrně jednoduchých myšlenkách.

Jedním ze základních atributů státu je suverenita, která představuje právo vykonávat moc na území daného státu. Přístupem k mezinárodním smlouvám je tato suverenita omezována, nicméně takovéto omezení státní suverenity může být pro stát výhodné. Tato výhoda je právě zřetelně vidět na poli mezinárodního obchodu, kdy státy mohou těžit z jednoduššího obchodního styku s jinými státy. V současnosti lze spatřit projev tohoto postoje v podobě uvolňování překážek bránících obchodu v podobě různých omezení, ale rovněž lze spatřit dopad např. v oblasti transferu technologií. Právě realizace myšlenky ekonomické spolupráce mezi státy, navíc s postupným zakládáním pravidel její realizace, bylo impulsem začít vyjednávat o možnostech a podobách spolupráce, které by více vyhovovaly potřebám jednotlivých států. Právě i díky vytvářenému rámci pro vyjednávání se státům dostalo prostředků, které mohly využít k posílení své pozice.

Rovněž je důležité zohlednit skutečnost, že mezi všemi státy není nastolena rovnost, která by dávala všem státům stejnou váhu jejich hlasu. V důsledku to znamená, že některé státy jsou silnější a mohou spíše prosadit své zájmy. Proto je zde ještě další faktor, na který je nutné s vývojem multilaterálního obchodního systému upozornit. Určité státy, které získaly takovéto silnější postavení, započaly využívat své síly k nastavení režimu mezinárodního obchodního systému. Řeč je zejm. o vzájemně provázaném systému bilaterálních smluv za období nadvlády Velké Británie, kdy tuto roli postupně přebraly USA, které stály u zrodu Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT). Tyto státy tak využily svého postavení k založení režimu mezinárodního obchodu, kterému se ovšem samy také podrobily, tedy v důsledku se vzdaly části své síly.¹²³

Mezinárodní obchodní systém tedy představuje mezinárodní politický systém, v jehož středu stojí vybrané instituce. Po velkou část období po ukončení 2. Světové války

---

¹²³ VanGrasstek, Carig: *The History and Future of the World Trade Organization*. WTO Publications, Ženeva 2013, str. 5

stála ve středu tohoto systému GATT, která se v roce 1994 přeměnila na WTO. Došlo tedy k vývoji i na poli institucionálním, neboť GATT byla pouze mezinárodní smlouva a založená WTO byla již plnohodnotnou mezinárodní organizací.

V současnosti systém mezinárodního obchodu, tak jej zastřešuje WTO, respektuje určité zásady, které tvoří východiska tohoto systému. Jedná se o zásadu nediskriminace, která je vyjádřena doložkou nejvyšších výhod, a zásadu národního zacházení. Dále se jedná o zásadu postupného uvolňování obchodu, princip předvídatelnosti, zásadu zajišťování podpory rozvoji zdravé soutěže a princip podpory při rozvoji a ekonomických reformách.¹²⁴

Jak již bylo řečeno, před založením WTO, existovala GATT, která upravovala oblast mezinárodního obchodu. Vzhledem ke skutečnosti, že oblast mezinárodního obchodu je velmi dynamická, bylo potřeba adekvátně reagovat na postupně vyvstávající okruhy problémů, na jejichž řešení GATT přestávala postupně stačit.

Připomínky k začlenění nových ustanovení, popř. výzvy k revizím stávajících, probíhaly v rámci tzv. ministerských konferencí, kterých za trvání GATT proběhlo celkem osm. V rámci osmého, tzv. Uruguayského kola, které trvalo v letech 1986 – 1994, došlo kromě níže uvedeného i na vyjednávání o založení mezinárodní organizace, v jejíž kompetenci by byla všestranná agenda týkající se aspektů mezinárodního obchodu.

Kromě rozsáhlé agendy, týkající se úpravy cel a nastavení rovnocenných podmínek mezinárodního obchodu, došlo v rámci Uruguayského kola rovněž k diskusi týkající se potřeby úpravy ochrany práv duševního vlastnictví.

Zařazení práv k duševnímu vlastnictví na program Uruguayského kola, tedy v důsledku i do WTO, je přitom samo o sobě v určitém směru paradoxní. Jedním z důležitých aspektů práv k duševnímu vlastnictví je jejich monopolistická povaha v zásadě omezující konkurenci. Práva k duševnímu vlastnictví je tudíž považovat za specifický druh netarifní překážky mezinárodního obchodu.¹²⁵

---

¹²⁴ WTO: Principles of the trading system; cit. 10. 3. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm

¹²⁵ Dobřichovský, Tomáš: Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde, Praha 2004, str. 26

Zástupci rozvinutých států začali totiž touto dobou vnímat rostoucí potřebu ochrany duševního vlastnictví. Existoval předpoklad, že objem mezinárodních transakcí bude nadále stále více narůstat, právě s ohledem na trend postupného snižování, až dokonce úplného odstranění, bariér mezi jednotlivými státy. V rámci procesu snižování až odstraňování překážek mezi jednotlivými státy bylo třeba zajistit ochranu vlastních zájmů, resp. podnikatelských subjektů, které mají prostředky na investování do vývoje.

Za účelem lobbingu za rozšíření ochrany duševního vlastnictví vytvořily vybrané soukromé společnosti v USA Komisi pro duševní vlastnictví (Intellectual Property Committee, IPC).¹²⁶ U zrodu IPC stály společnosti jako např. DuPont, General Electric, General Motors, Hewlett-Packard, IBM, Merck nebo Werner Communication.

S ohledem na skutečnost, že členy této Komise byly společnosti zastupující klíčové sektory průmyslu USA, kdy navíc majíce podporu ze strany vlády USA, se IPC stala entitou asistující při probíhajících vyjednáváních o budoucí podobě znění mezinárodní smlouvy zakotvující ochranu duševního vlastnictví. V důsledku tak tato Komise neměla vliv pouze na zástupce vlády USA, ale rovněž ovlivňovala zástupce zejm. evropských států a Japonska.

Míra ovlivňování vyjednávání mezinárodní smlouvy takového rozsahu, jako je Dohoda TRIPS, bylo však ze strany soukromého sektoru bezprecedentní. Zájem o důslednou ochranu duševního vlastnictví byl tedy proječován zejm. ze strany rozvinutých států, které těžily ze svého rozvinutého průmyslu, pro který je ochrana práv k duševnímu vlastnictví, do určité míry, podstatou jejich existence. Proto je logické, že rozvojové a nejméně rozvinuté státy měly v době rozhodování o přijetí Dohody TRIPS pochybnosti.

V rámci vyjednávání o Dohodě TRIPS rovněž docházelo k určitým nekalým praktikám ze strany rozvinutých států proti těm rozvojovým a nejméně rozvinutých. Rozvinuté státy v čele s USA tlačily na přijetí takového znění Dohody TRIPS, která by byla pro ně, co nejvýhodnější. Za přijetí jimi navrhovaných ustanovení, tak měly být otevřeny trhy zejm. pro textilní a oděvní průmysl. Jestliže se však státy proti tomuto tlaku bránily, bylo jim vyhrožováno s tím, aby takového jednání zanechaly a podrobily se

---

¹²⁶ May, Christopher; Sell, Susan K.: Intellectual Property Rights: A Critical History. Lynne Rienns Publishers Inc., 2006, str. 154

navrhovanému režimu. Za příklad takovéhoho nátlakového jednání lze označit aktivity ze strany USA, které vyhrožovaly uvalením sankcí a přijetím příslušných opatření v souladu s § 301 U.S. Trade Act z roku 1974.¹²⁷

Ochrana duševního vlastnictví, která až doposud spočívala hlavně na WIPO, se začínala projevovat jako nedostačující, což bylo dáno přílišnou rozmanitostí pravidel založených smlouvami, které WIPO spravovalo. Dokonce byla určitá různorodost v rámci jednotlivých smluv, protože členské státy si mohly určit výjimky z platnosti smluvních ustanovení.¹²⁸

Po ochraně práv k duševnímu vlastnictví zajišťovaného systémem smluv spravovaných WIPO, byla ochrana práv zjišťována nejčastěji systémem jednotlivých dvoustranných smluv mezi státy. Základním problémem tohoto přístupu bylo možné založení nerovnosti mezi smluvními státy a třetími státy. Výše uvedené skutečně platilo v době přijímání „balíčku WTO“. V současnosti se stále vyskytují názory, že Dohoda TRIPS se stává pomalu překonanou. Jako příklad je možné uvést ochranu „tradičního duševního vlastnictví“ (traditional knowledge), kterou Dohoda TRIPS ve své podstatě neupravuje. Dohoda TRIPS rovněž neupravuje ochranu genetického materiálu nebo folklóru. Tyto pak zastupují největší měrou podíl na duševním vlastnictví, které je tak typické pro rozvojové státy a jejich národní komunity.

Na druhou stranu, členství ve WTO rozvojovým státům pomáhá v jiných ohledech, jako je přístup na další trhy a možnost prodávat své výrobky. Je tedy možné prohlásit, že ačkoliv se určité skupině států nelíbilo zakotvení minimálních standardů ochrany duševního vlastnictví Dohodou TRIPS, zhodnotily ji jako nutné zlo, protože celý „balíček WTO“ má větší cenu. Jedním z hlavních důvodů bylo založení přístupu na trhy dalších států, a to za rovných podmínek, jako mají jiní členové, navíc umocněné zajištěním efektivních prostředků ochrany podmínek přístupu. V roce 1994 tak byla

---

¹²⁷ May, Christopher; Sell, Susan K.: Intellectual Property Rights: A Critical History. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, str. 155

¹²⁸ May, Christopher; Sell, Susan K.: Intellectual Property Rights: A Critical History. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, str. 154

založena WTO, tedy téměř 50 let po neúspěšném pokusu založit Mezinárodní obchodní organizaci (ITO).¹²⁹

Přijetí „balíčku WTO“, včetně přijetí Dohody TRIPS, je tak možné prohlásit za výsledek jednání, který byl veden s určitým úmyslem a požadavky směřujícími zejména k ochraně zájmů rozvinutých států. V rámci vyjednávání a následného přijetí „balíčku WTO“ nedošlo k zohlednění všech legitimních zájmů rozvojových a nejméně rozvinutých států. Nicméně v průběhu existence WTO se tyto nedostatky postupně napravují.

4.2. *Vnitřní organizace WTO*

Nejvyšším orgánem WTO je Konference ministrů, která se má scházet nejméně jednou za dva roky. Je tvořena zástupci všech členských států, kdy se ve většině případů jedná o ministry průmyslu a obchodu daných členských států. Význam Konference ministrů spočívá v přijímání rozhodnutí, a to včetně možnosti se vyjadřovat ke všem mnohostranným obchodním dohodám, resp. v souvislosti s nimi přijímat rozhodnutí nebo opatření, jestliže o to člen WTO požádá.¹³⁰ Na základě Úmluvy o zřízení WTO Konference ministrů rovněž zřídí další výbory pro projednávání konkrétních agend.¹³¹

Rovněž je zřízena tzv. Generální rada, která bude v období mezi zasedáními Konference ministrů plnit její funkce.¹³² Konference ministrů tak spolu s Generální radou jsou řídicími orgány WTO.

Řídicí orgány přijímají rozhodnutí, které ovlivňují fungování a směřování WTO. Právě přijímání rozhodnutí v rámci WTO pokračuje ve stejném duchu, jako přijímání

---

¹²⁹ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 3

¹³⁰ Čl. IV odst. 1 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹³¹ Čl. IV odst. 7 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹³² Čl. IV odst. 2 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

rozhodnutí v rámci GATT, tedy cestou konsenzu – bude se mít za to, že příslušný orgán přijal řešení v otázce, o níž jednal, cestou konsenzu, jestliže se žádný člen přítomný na jednání, během něhož bylo přijato rozhodnutí, nepostaví výslovně proti navrženému řešení. Jestliže však nebude možné přijmout rozhodnutí na základě konsenzu, je možné o projednávané otázce hlasovat. Na zasedáních Konference ministrů a Generální rady každý člen WTO disponuje jedním hlasem.¹³³ Tento způsob projednání a přijímání rozhodnutí tak dává určitý prostor k zohlednění zájmů členských států.¹³⁴

Generální rada má kromě přijímání rozhodnutí ještě další funkce – schází se rovněž za účelem výkonu funkce Orgánu pro řešení sporů (DSB)¹³⁵ a za účelem výkonu funkce Orgánu pro přezkoumávání obchodní politiky¹³⁶.

Generální radě dále podléhají další zřízené orgány – Rada pro obchod se zbožím, Rada pro obchod se službami a Rada pro obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví (Rada pro TRIPS).¹³⁷

Vzhledem k významu DSB a Rady pro TRIPS bude těmto orgánům v rámci této práce věnován ještě další prostor.

Pro výpomoc s prováděním vůle členů WTO byl zřízen Sekretariát WTO v jehož čele stojí Generální ředitel. Svých charakterem se jedná tedy o administrativní aparát zajišťující chod organizace a dbající na to, aby se činnost WTO prováděla v souladu s jejími zásadami. V souvislosti se Sekretariátem WTO a jejím ředitelem lze vzpomenout princip nezávislosti – jak je uvedeno, při plnění svých úkolů nebudou Generální ředitel, ani pracovníci Sekretariátu požadovat ani přijímat instrukce žádné vlády ani žádného

---

¹³³ Čl. IX odst. 1 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹³⁴ BusinessInfo.cz: Světová obchodní organizace; cit. 11. 3. 2015; dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/svetova-obchodni-organizace-wto-7161.html>

¹³⁵ Čl. IV odst. 3 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹³⁶ Čl. IV odst. 4 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹³⁷ Čl. IV odst. 5 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

úřadu mimo WTO a kdy se členové nebudou snažit Generálního ředitele ani pracovníky Sekretariátu ovlivňovat.¹³⁸

Rada pro TRIPS

Rada pro TRIPS je založena Úmluvou o zřízení WTO a Dohodou TRIPS. Rada pro TRIPS bude sledovat působení této Dohody a zvláště plnění z ní vyplývajících závazků členy a poskytne jim možnost konzultovat otázky obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví. Bude vykonávat ty další pravomoci, kterými jí členové pověří, a bude zejména poskytovat pomoc, o níž ji požádají v souvislosti s řízením při řešení sporů. Při výkonu svých funkcí může Rada pro TRIPS konzultovat jakékoli zdroje a vyžadovat od nich informace, které uzná za vhodné. Po konzultaci s WIPO bude Rada v průběhu jednoho roku od svého prvního zasedání usilovat o vytvoření příslušných ujednání o spolupráci s orgány této organizace.¹³⁹

Jak z výše uvedeného vyplývá, Rada pro TRIPS je hlavním administrátorem Dohody TRIPS, v jejíž pravomoci je zejm. dohled nad jejím působením a plněním závazků. Nejedná se však o jediné oblasti, nad kterými Rada pro TRIPS dohlíží. Z textu čl. 68 Dohody TRIPS je tedy možné usuzovat, že se jedná o výslovné, nikoliv již však výlučné, určení jurisdikce Rady pro TRIPS.

Pozice Rady pro TRIPS není určena jen na základě čl. 68, i na jiných místech Dohody TRIPS lze nalézt ustanovení, kterými se zakládají Radě pro TRIPS další pole působnosti. Jedná se zejm. o využití Rady pro TRIPS jako orgánu, vůči kterému je vykonávána informační povinnost členů, za podmínek stanovených Dohodou TRIPS. Jako příklad jiného úkolu Rady pro TRIPS lze uvést přijímání rozhodnutí o prodloužení

---

¹³⁸ Čl. VI odst. 4 Dohody o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹³⁹ Čl. 68 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

přechodného období, ve kterém nejméně rozvinuté státy musí splnit závazky plynoucí z Dohody TRIPS.^{140 141}

Významným úkolem, který byl rovněž svěřen Radě pro TRIPS, bylo navázání spolupráce s WIPO. Autor přímo věnuje realizaci spolupráce mezi WIPO a WTO jednu z následujících kapitol.

V kontextu úkolů svěřených Radě pro TRIPS je však na místě si rovněž položit otázku, co všechno může být Radě pro TRIPS svěřeno do její kompetence.

Jazyk Dohody TRIPS, resp. čl. 68, neurčuje, že by se musely otázky předkládané Radě pro TRIPS a rovněž jí určované úkoly, omezovat výlučně na oblast Dohody TRIPS. Otázky předkládané Radě pro TRIPS se mohou týkat všech obchodní aspektů práv k duševnímu vlastnictví. Je dokonce možné uvažovat o určité snaze oslabit pozici WIPO, jako dosavadní vůdčí organizace na poli práv k duševnímu vlastnictví. V důsledku to může směřovat až k diskuzi na půdě WTO o otázkách dotýkajících se a prostupujících celým dosavadním systémem ochrany práv k duševnímu vlastnictví.¹⁴²

Rovněž je možné v kontextu Dohody TRIPS uvažovat i o dalších otázkách, které mohou být Radě pro TRIPS svěřeny členy WTO. Jestliže se bude vycházet z doslovného znění Dohody TRIPS, mohou členové pověřit Radu pro TRIPS těmi pravomocemi, které uznají za vhodné.

Jako příklad je možné uvést návrh Brazílie předložený Radě pro TRIPS¹⁴³, kterým se navrhuje, aby WTO přijala část programu Rozvojové agendy, tedy část programu přijatého WIPO, o kterém se Autor zmiňuje v podkapitole Činnost WIPO. Návrh konkrétně navrhuje přijetí části A. programu Rozvojové agendy, která se dotýká oblasti

---

¹⁴⁰ Čl. 66 odst. 1 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁴¹ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 704

¹⁴² Okediji, Ruth L.: *WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms*. University of Minnesota Law School 2009, str. 40

¹⁴³ Dokument WTO IP/C/W/513 ze dne 20. 6. 2008: *Communication from Brazil*

technické asistence, budování a rozvoje odborného zázemí. Brazílie se tímto návrhem pokusila určit rozměr technické spolupráce určené Dohodou TRIPS¹⁴⁴.

Z pohledu Brazílie je výhodné navrhnout přijetí části programu Rozvojové agendy WIPO na půdě WTO na základě závaznosti, stejně jako na základě existence nástrojů WTO, kterými může závazky členů WTO prosadit.¹⁴⁵

4.3. *Dohoda TRIPS*

Hlavní dopady Dohody TRIPS spočívají v nastavení minimálních standardů ochrany práv k duševnímu vlastnictví, včetně zajištění určité úrovně vymahatelnosti těchto práv, a vytvoření rámce pro řešení sporů mezi členy WTO plynoucích z této dohody.

Dohoda TRIPS je závazná pro všechny členy WTO, nicméně ji není možné přímo inkorporovat do národních právních řádů. V důsledku se tedy zakládá povinnost členským státům zajistit takovou ochranu, která se setká s požadavky vyjádřenými v Dohodě TRIPS. Dohoda TRIPS je tedy závazná co do vyjádřených cílů, nikoliv však co do způsobu provedení, který je již ponechán na uvážení jednotlivých členů. Podstatu této dohody lze rovněž zhodnotit jako základ pro rozšiřování právní úpravy oblasti práv k duševnímu vlastnictví, ale nikoliv jako základ pro přijímání možných omezení s dopadem na tuto oblast práv.¹⁴⁶

Do Dohody TRIPS jsou zahrnuty i ustanovení z jiných mezinárodních smluv z oblasti ochrany duševního vlastnictví, kdy se jedná zejm. o Pařížskou a Bernskou úmluvu. Rovněž se odkazuje i zpátky na Dohodu o zřízení WTO, např. v ustanoveních týkajících se řešení sporů. Dále, na základě skutečnosti, že Dohoda TRIPS je součástí systému mezinárodních smluv zakládajících WTO, nelze ji postavit mimo působnost

---

¹⁴⁴ Čl. 67 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁴⁵ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 42

¹⁴⁶ May, Christopher: The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda. Routledge, New York 2007, str. 49

zásad a principů mezinárodního práva. Při řešení sporu z Dohody TRIPS tak již bylo užito např. Vídeňské úmluvy o smluvním právu¹⁴⁷, ale i např. rozhodnutí vydaných jinými institucemi.¹⁴⁸

Základní východiska Dohody TRIPS jsou vyjádřena jednak v preambuli a jednak v čl. 7 „*Cile*“. Jedná se o základní ustanovení Dohody TRIPS, která mají zásadní vliv na výklad nejasných ustanovení, popř. ustanovení, kde existuje riziko více možných výkladů.

Preambule vyjadřuje přání členů zmenšit deformace a překážky mezinárodního obchodu, kdy se bere do úvahy nutnost podporovat účinnou a přiměřenou ochranu práv k duševnímu vlastnictví a zajistit, aby se opatření a postupy k dodržování práv k duševnímu vlastnictví a nutnost zajištění těchto práv samy o sobě nestaly překážkami oprávněného obchodu.¹⁴⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že při vyjednávání znění Dohody TRIPS si státy byly vědomy významu ochrany duševního vlastnictví, kdy by nedostatečná úprava práv k duševnímu vlastnictví vedla k deformaci tržního prostředí. Jedná se zejm. o jednání v podobě výroby padělků či „pirátství“ autorsky chráněných děl. Státy si ovšem na druhou stranu byly vědomy i toho, že příliš přísná ochrana duševního vlastnictví může být kontraproduktivní. Výsledný efekt příliš striktně nastavené ochrany by ovlivnil inovační cyklus s dopadem na kvalitu a kvantitu výstupů z duševní činnosti.

Již z preambule je tedy patrné, že k ochraně duševního vlastnictví se budou vázat určité limity, tedy kontrolní mechanismy, aby vlastníci práv nemohli své postavení zneužívat. Zároveň je tak vyjádřena myšlenka, že vyvážená ochrana práv k duševnímu vlastnictví rozvoj, tedy především ekonomický, sociální a kulturní, podporuje.¹⁵⁰

---

¹⁴⁷ Vídeňská úmluva o smluvním právu, Vídeň 23. 5. 1969 (vyhláška č. 15/1988 Sb.)

¹⁴⁸ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 146

¹⁴⁹ Preambule Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 191/1995 Sb.)

¹⁵⁰ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 163

K tomu se váže čl. 7, který uvádí, že ochrana a dodržování práv k duševnímu vlastnictví by měly přispět k podpoře technických inovací, převodu a rozšiřování technologií, a dále ke vzájemným výhodám výrobců a uživatelů technických znalostí způsobem přispívajícím k sociálnímu a ekonomickému blahobytu a rovnováze práv a povinností.

Preambule a tento článek Dohody TRIPS, spolu i s čl. 8, který pojednává o možnosti členských států přijmout opatření nezbytných pro ochranu veřejného zájmu, jestliže tak není činěno v rozporu se zněním této Dohody, jsou důležitým interpretačním pravidlem. Nicméně, jak bylo vyjádřeno Orgánem pro řešení sporů při WTO, právě na základě čl. 7 je možné zohlednit další skutečnosti obecnějšího charakteru, které jsou schopné zapříčinit, že posuzovaná situace se bude vnímat „v jiných barvách, texturách a stínech“.¹⁵¹

Kromě pozitivního dopadu Dohody TRIPS v podobě zajištění ochrany duševního vlastnictví, je třeba zohlednit i pozici rozvojových členských států, pro které Dohoda TRIPS přináší i dopady negativní – jedná se o ovlivňování národních ekonomik.

Právě ono vyjádření minimálních standardů ochrany, popř. vyjádření dalších pravidel, které se vztahují na všechny členské státy bez rozdílu, může představovat pro určitou skupinu států komplikace. Je třeba si uvědomit skutečnost, že ne všechny státy jsou na stejné vývojové úrovni, jsou tedy v odlišných pozicích ve vztahu k ochraně práv duševního vlastnictví.¹⁵² Není proto vždy v zájmu rozvojových států, a vlastně není ani v jejich schopnostech, zajistit např. patentům takový rozsah ochrany, jaký si představují rozvinuté státy s rozvinutým průmyslem, který z ochrany duševního vlastnictví těží.

Jak již bylo v této práci řečeno, ochrana předmětům duševního vlastnictví je zajištěna výměnou za jejich zpřístupnění veřejnosti. Toto platí zejm. pro práva průmyslová, zejm. patenty. Pro rozvojové státy tato zveřejněná řešení mohou představovat klíčová řešení, která jim mohou pomoci s problémy, se kterými se potýkají.

---

¹⁵¹ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 230

¹⁵² MSF: *TRIPS, TRIPS Plus and Doha*, cit. 1 4. 2015; dostupné na: <http://www.msfacecess.org/content/trips-trips-plus-and-doha>

Zcela zřejmým příkladem je dostupnost léčiv, které mohou výrazně pomoci se zdravotním stavem obyvatelstva.

Dále s ohledem na skutečnost, že Dohoda TRIPS je závazná pro členské státy WTO, tak i v případě, že členské státy mají zájem mezi sebou určitým způsobem dodatečně upravit práva k duševnímu vlastnictví, musí respektovat minimální standardy ochrany v Dohodě TRIPS, a tím ve své podstatě dochází k rozšiřování uznaných minimálních požadavků na ochranu těchto práv. Touto problematikou se autor zabývá později.

Jak již bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, podstatným přínosem Dohody TRIPS bylo zohlednění potřeby existence nástrojů pro prosazování ochrany práv k duševnímu vlastnictví a jejich vynucování.

Činnosti porušující práva k duševnímu vlastnictví, tedy zejm. výrobou padělků a pořizováním pirátských kopií autorských děl, dochází k suspensi vlastností, které jsou spojeny za normálních okolností s ekonomickou aktivitou, a kdy v důsledku těchto protiprávních aktivit dochází k nežádoucím jevům, které dokonce mohou negativním způsobem ovlivnit výkonnost průmyslu nebo mohou jinak negativně ovlivňovat společnost. Jedná se např. o dopad na hudebníky v případě pořizování pirátských kopií, které v důsledku mohou mít vliv na kulturní úroveň společnosti. Dalším příkladem může být ohrožení zdraví a bezpečnosti veřejnosti v případě padělaní léčiv.¹⁵³ Proto je logickým závěrem snaha vlastníků práv o zakotvení prostředků pro ochranu, resp. prosazování, práv k duševnímu vlastnictví. Jedním z hlavních zájmů je zajištění dostatečné ochrany proti uvádění padělků a pirátských kopií autorských děl na trh. Produkty, které trpí z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jsou hlavně počítačové programy, hudba, filmy, luxusní zboží a módní doplňky, sportovní oblečení, hodinky, popř. i léky. Rovněž se vyskytují případy související s automobilovými díly nebo dokonce i leteckými díly.¹⁵⁴

Rovněž je však nutné upozornit na místy až nesmyslnou snahu některých subjektů prosazovat svá práva až absurdním způsobem, a to dokonce na úkor trhu. Současnou

---

¹⁵³ Idris, Kamil: Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, str. 309

¹⁵⁴ Idris, Kamil: Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, str. 302

společnost je možné označit za digitální společnost, v jejímž středu se nachází Internet, a tedy elektronické prostředky komunikace. Některé subjekty, zejm. vlastníci autorských práv, se dokázaly této skutečnosti přizpůsobit. Klasickým příkladem je společnost Apple a její hudební obchod iTunes, které jsou neodmyslitelně spjaty s postavou, místy kontroverzního, vizionáře Steva Jobse (1955 – 2011). Za příklad rovněž může sloužit internetová televize Netflix, která za měsíční paušální částku nabízí množství televizních a filmových pořadů. Bohužel některé služby nejsou všude dostupné, takže i přes vůli lidí, kteří by byli ochotni zaplatit za poptávané dílo v jimi požadované formě, společnosti toto neumožní. Pro zájemce je tedy snadnější si dílo opatřit protiprávním způsobem.

Problematikou padělků a pirátských kopií se již zabývala Pařížská a Bernská úmluva, nicméně opatření, která byla do těchto smluv zahrnuta, neposkytovala požadovanou míru ochrany, resp. těmito smlouvami nebyly přijaty dostatečné nástroje, kterými by bylo možné dostatečně zajistit dosažení práv vlastníků duševního vlastnictví.

Tento nedostatek však zdělila i WIPO. Až Dohodou TRIPS byly přijaty, a pro členy WTO se staly závazné, prostředky ochrany práv vlastníků, které členové museli do svých právních řádů zahrnout. Před Dohodou TRIPS se řešila primárně otázka náhrady škody a možného zabavení zboží, které porušovalo práva duševního vlastnictví, kdy se navíc jednalo o právní úpravu hlavně na národní úrovni.¹⁵⁵

Dohodou TRIPS byly přijaty širší prostředky ochrany, kdy jde především o civilní prostředky ochrany práv, a dále příslušná správní a trestní opatření.¹⁵⁶ Mimo to se rovněž rozvíjejí technické prostředky ochrany práv k duševnímu vlastnictví, jako je např. digitální ochrana autorských děl nebo fyzické prostředky ochrany. Jako příklad fyzického prostředku ochrany je možné uvést hologramy.¹⁵⁷ Do Dohody TRIPS byly také zahrnuty prostředky sloužící k nápravě stavu vzniklého porušením chráněných práv – jedná se

---

¹⁵⁵ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 564

¹⁵⁶ Idris, Kamil: *Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth*. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, str. 314

¹⁵⁷ Idris, Kamil: *Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth*. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, str. 324

zejm. o zajištění práva na náhradu škody nebo možnosti určení informační povinnosti porušovateli ohledně skutečností o jím vykonávané protiprávní činnosti.¹⁵⁸

Organizace WTO je zaměřena hlavně na obchodní aspekty, nicméně má i svůj pro rozvoj zaměřený rámec fungování. V souvislosti s ochranou veřejného zdraví bylo třeba přijmout určitá opatření v návaznosti na patenty udělovaných pro farmaceutické výrobky, a to hlavně ve vztahu k rozvojovým státům, kdy státy by bylo možné rozdělit do dvou skupin. První skupina států má vlastní výrobní kapacity umožňující produkci léčiv, ale jsou omezené právě existujícími patenty na léčiva. Druhá skupina států, tedy státy nejméně rozvinuté a rozvojové, potřebné výrobní kapacity nevlastní, zároveň trpí vysokým výskytem nemocí, a současně mají ztížený přístup k potřebným lékům.¹⁵⁹

Výsledkem vyjednávání o obchodních aspektech k právům duševního vlastnictví, právě s ohledem na potřebu dostupnosti léků byla přijata dne 14. listopadu 2001 na Ministerské konferenci WTO Deklarace o Dohodě TRIPS a veřejném zdraví.

Touto deklarací bylo jasně řečeno, že členové WTO jsou si vědomi určitých negativních vlivů Dohody TRIPS na veřejné zdraví. V rámci této Deklarace je tak vyjádřena potřeba, aby se Dohoda TRIPS stala součástí širšího národního i mezinárodního řešení problémů, které existují v souvislosti s oblastí ochrany veřejného zdraví, zejm. problémů způsobených virem HIV / AIDS, tuberkulózou, malárií a dalšími nemocemi.

V rámci této Deklarace však došlo k uznání i dalších aspektů, jako je význam ochrany duševního vlastnictví při vývoji nových léků, ale zároveň bylo uznáno, že ochrana duševního vlastnictví má vliv na cenu léků. Bylo proto přijato usnesení, kterým bylo do Deklarace zahrnuto, že Dohoda TRIPS nebrání, ani by do budoucna neměla bránit, členům v přijímání opatření na ochranu veřejného zdraví, a měla by být vykládána a implementována tak, aby bylo možné zajistit dostupnost potřebných léků pro všechny.

---

¹⁵⁸ Část III Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁵⁹ VanGrasstek, Carig: The History and Future of the World Trade Organization. WTO Publications, Ženeva 2013, str. 354

Rovněž touto Deklarací byla prodloužena lhůta pro implementaci Dohody TRIPS nejméně rozvinutým zemím v souvislosti s farmaceutickými produkty do 1. ledna 2016. Tímto ustanovením není dotčeno právo žádat o další prodloužení přechodného období.¹⁶⁰ Rovněž je vhodné podotknout, že spory uvnitř WTO vzniklé v souvislosti s patenty na farmaceutické přípravky klesly na naprosté minimum.

Na základě této Deklarace došlo tedy k výraznému posunu celkového směřování WTO, kdy se nejedná pouze již o dohled nad obchodními vztahy a jejich realizací, ale zohledňují se již i další, resp. širší, potřeby členů.

4.4. *Systém řešení sporů před WTO*

Jak již je uvedeno na mnoha místech této práce, výhoda Dohody TRIPS oproti jiným mezinárodním smlouvám spočívá, kromě jiného, v existenci prostředků pro prosazování závazků členů WTO prostřednictvím zvláštního systému pro řešení sporů přímo v rámci WTO (DS).

Vytvoření a přijetí prostředků pro řešení sporů mezi členy byla logická volba, vzhledem k výhodám, které takové řešení představovalo – v rámci mezinárodní spolupráce většího počtu stran je téměř jisté, že spory mezi stranami nastanou. Členové proto vytvořili zvláštní nadnárodní orgán pro řešení sporů mezi členy navzájem. Tento zvláštní orgán tedy rozhoduje o širokém okruhu problémů, které se dotýkají WTO, resp. obchodních vztahů členů, a kdy pro jejich vyřešení je třeba určitého stupně mezinárodní spolupráce.¹⁶¹ Je třeba však podotknout, že ačkoliv je možné díky pravidlům spor vyřešit vydáním závěru, který je ku prospěchu jedné ze stran, stále nejpreferovanějším způsobem řešení sporů, jsou tzv. konzultace, během kterých se strany snaží vyřešit své spory společným smírným řešením.¹⁶²

Je rovněž vhodné upozornit na skutečnost, že i některé dřívější mezinárodní smlouvy obsahovaly ustanovení týkající se vzniklých sporů mezi členskými státy

---

¹⁶⁰ Deklarace o Dohodě TRIPS a veřejném zdraví

¹⁶¹ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 43

¹⁶² Str. 2 http://www.studentsummit.cz/data/1266184734405BGR_WTO_DSB.pdf

příslušných mezinárodních smluv. Jako příklad je možné uvést Pařížskou a Bernskou úmluvu. Obě tyto smlouvy obsahovaly ustanovení, že o veškerých sporech mezi stranami týkajících se výkladu nebo použití smluvních ustanovení, bude rozhodováno Mezinárodním soudním dvorem.^{163 164} Nicméně Mezinárodnímu soudnímu dvoru nikdy žádný spor, který vzešel z těchto smluv, předložen nebyl.

Mechanismus pro řešení sporů však existoval již v GATT. Oproti GATT byl však zaznamenán určitý vývoj. V rámci GATT totiž mohlo dojít k zablokování nálezu o sporu vydaného panelem, pokud nedošlo ke konsenzu. V současnosti je třeba k zastavení řízení konsenzu. Došlo tedy k posunu ze situace, kdy pro zastavení řízení stačil jeden negativní hlas. Jedná se o zajištění vyšší míry efektivity výsledků řízení. V rámci GATT rovněž nebyly určeny časové rozvrhy, které by musely být v rámci řešení sporů dodržovány. V důsledku absence časových rozvrhů byl vznik průtahů pravděpodobnější.

DS je ovládán konkrétně určenými pravidly, které jsou vyjádřeny v Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů (DSU), která tvoří přílohu Dohody o založení WTO. Řízení podle DSU by bylo možné stručně shrnout do pěti jednotlivých kroků, kterými jsou:

- konzultace;
- panelová fáze;
- odvolací fáze;
- implementace;
- náprava.

O předloženém sporu tedy nerozhoduje žádný určený soudní orgán, resp. určený stálý soudní dvůr, ale DSB. DSB je tvořen Generální radou, která v případech, kdy zasedá

---

¹⁶³ Čl. 28 odst. 1 Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, Paříž 20. 3. 1883 (vyhláška č. 90/1962 Sb.)

¹⁶⁴ Čl. 33 odst. 1 Bernské úmluvy o ochraně uměleckých a literárních děl, Bern 9. 9. 1886 (vyhláška č. 133/1980 Sb.)

jako DSB, zasedá podle jiných, resp. zvláštních pravidel, odlišných od pravidel určených pro zasedání Generální rady.¹⁶⁵

Prvním krokem při řešení sporů jsou již zmíněné konzultace, během kterých se strany snaží odstranit své spory vyjednáváním. Pokud vyjednávání selže, je ustaven panel odborníků, jehož úkolem je posouzení předloženého sporu. Panel rozhoduje formou nálezu. Proti nálezu panelu je možné podat odvolání ke Stálému odvolacímu orgánu. Odvolání může vést k potvrzení, změně nebo obrácení výsledků původního panelu. V případech, kdy je vydáno finální stanovisko, toto je již závazné a konečné pro strany sporu, ale zároveň se stává i pravidlem chování i pro ostatní členy WTO.

Toto finální stanovisko Stálého odvolacího orgánu nebo zpráva panelu však obsahuje doporučení, která jsou pro ty, jež prohrají spor, závazná, a musí se jim podřídít. Jedná se tedy o určitou formu kompenzací. V případě, že nejsou kompenzace poskytnuty, je možné přijmout dokonce až určitá protiopatření, resp. sankce.¹⁶⁶

V souvislosti s výše uvedeným je však na místě určitá obava, která se týká sporu člena WTO, kterým je rozvojový stát, proti členu, který je již rozvinutým státem. Je otázka, co by se stalo v případě, resp. k jak velkému ovlivnění by došlo v případě, že by méně ekonomicky silný člen spor proti silnějšímu členu vyhrál, a jak by tedy případné sankce silnějšího členu ovlivnily. Podobně je tomu v opačném případě. Jestliže ekonomicky silný stát spor vyhraje, a uvalí sankce na slabší stát, tak do jaké míry dojde k poškození ekonomiky slabšího státu. I toto jsou aspekty, které nelze opominout, a kterými se DSB musí zabývat.

Je tedy na místě vyzdvihnout význam DSB v rámci WTO, zejm. i ovlivňování podoby a provádění ochrany práv k duševnímu vlastnictví. DSB tak může prostřednictvím svých rozhodnutí ovlivňovat aspekty domácích politik členů, protože

---

¹⁶⁵ Stoll, Peter-Tobias; Schorkopf, Frank: WTO – World Economic Order, World Trade Law. Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law, 2006, str. 6

¹⁶⁶ BusinessInfo.cz: Řešení obchodních sporů v rámci WTO; cit. 25. 3. 2015; dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/wto-reseni-obchodnich-sporu-7178.html>

může rozhodovat právě o souladu národních zájmů se závazky a cíli vyplývající z Dohody TRIPS.¹⁶⁷

Vzhledem ke skutečnosti, že Dohoda TRIPS rovněž odkazuje, jak již bylo uvedeno, i na jiné mezinárodní smlouvy, jako je např. Pařížská nebo Bernská úmluva, spočívá na DSB i rozhodování o otázkách dotčených ustanovení, popř. výkladu ustanovení těchto smluv i přes to, že správu obou zmíněných mezinárodních smluv zajišťuje WIPO. DSB proto může tyto úmluvy vykládat na základě svého uvážení – nejsou stanovené limity, popř. interpretační pravidla. Rovněž není stanovena povinnost obracet se v rámci řešení sporů z Dohody TRIPS, kdy se tyto spory dotýkají ustanovení mezinárodních smluv spravovaných WIPO, na WIPO s žádostí o konzultaci ve věci možné interpretace dotčených, popř. sporných ustanovení.

DSB tak má poměrně široký záběr okruhů sporů, které mu mohou být předloženy k řešení, a má i poměrně mnoho prostředků k jejich vyřešení. Jestliže je např. předložen k řešení spor týkající se určité normy ochrany duševního vlastnictví přijatého členem WTO, kdy otázka směřuje k tomu, zda přijatá norma je v souladu s nastaveným systémem ochrany práv duševního vlastnictví, DSB se nezabývá výhradně otázkou souladu sporné normy se zněním Dohody TRIPS.¹⁶⁸

Tak tomu bylo např. v případě United States – Standards for Reformulated and Conventional Gasoline¹⁶⁹, kde bylo stanoveno, že při řešení sporů, resp. při interpretaci vybraných ustanovení je třeba zohlednit i pravidla existující v dalších mezinárodních smlouvách – konkrétně je třeba zohlednit interpretační pravidla vyjádřená ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu.¹⁷⁰

---

¹⁶⁷ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 44

¹⁶⁸ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 44

¹⁶⁹ Dokument WTO – zpráva DSB WT/DS2/9 ze dne 20. 5. 1996: United States – Standards for Reformulated and Conventional Gasoline

¹⁷⁰ Gervais, Daniel: The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 146

Jako příklad interpretačních ustanovení, které jsou ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu, je možné uvést povinnost zohlednit i pozdější dohody, které se týkají výkladu smlouvy nebo provádění jejích ustanovení, dále je třeba brát zřetel na jakoukoliv pozdější obchodní praxi při provádění smlouvy, která založila dohodu stran týkající se jejího výkladu, a rovněž je třeba při výkladu zohlednit vyvinutá a relevantní pravidla mezinárodního práva.¹⁷¹

Dalším příkladem je rozhodnutí DSB ve věci India etc vs. US: „shrimp-turtle“. V rámci tohoto sporu bylo řečeno, že členové WTO mohou přijmout určitá obchodní opatření, resp. omezení, za účelem ochrany životního prostředí, kdy tato opatření mohou negativně ovlivnit obchodní toky, a kdy přijetí těchto norem, popř. přijetí mezinárodních smluv o ochraně životního prostředí, nepodléhá souhlasu ze strany WTO.¹⁷²¹⁷³

V důsledku se tedy jedná o povinnost DSB respektovat a při výkladu zohledňovat i jiné mezinárodní smlouvy, kdy je možné uvažovat i o normách tzv. soft-law. Tímto se mj. zakládá další propojení mezi WIPO a WTO, jelikož WIPO, jak je již uvedeno, je stále činná v oblasti mezinárodní normotvorby. Na základě praxe DSB tedy došlo k nastavení takových pravidel, že při rozhodování mají být zohledněny širší souvislosti a nelze brát do úvahy výlučně aspekty spojené s WTO. WTO tak nelze vnímat jako jedinou samostatně existující entitu, ale jako entitu, která je součástí širšího rámce.

---

¹⁷¹ Čl. 31 odst. 3 Vídeňské úmluvy o smluvním právu, Vídeň 23. 5. 1969 (vyhláška č. 15/1988 Sb.)

¹⁷² Dokument WTO – zpráva DSB WT/DS58/AB/R ze dne 12. 10. 1998: United States – Import Prohibition of Certain Shrimp and Shrimp Products

¹⁷³ WTO: The environment: a specific concern; cit. 23. 2. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/bey2_e.htm

5. Koexistence WIPO a WTO

Problematikou globálního systému ochrany duševního vlastnictví se zabývá mnoho autorů, kteří si pokládají otázky týkající se správy systému ochrany duševního vlastnictví, včetně možného budoucího vývoje. Jedná se zejm. o otázky související s přijímáním právních norem a standardů v oblasti ochrany duševního vlastnictví, ale rovněž se jedná o vytvoření vhodného zázemí, kde by bylo možné přednášet návrhy, připomínky a diskutovat o nich, a to za poskytnutí určité podpory, aby tak byla zajištěna efektivita prováděných aktivit.

Je ovšem třeba také zohlednit osobu navrhovatele žádaných opatření, kterými má být vytvořen, popř. upraven určitý režim, a také je třeba přihlídnout k motivaci navrhovatele, tedy i s jakým úmyslem jedná.

Jak WIPO tak WTO stojí za dosavadním systémem ochrany duševního vlastnictví, který utvářely, a který nadále spravují a rozvíjejí. Nicméně je třeba zohlednit rozdílné postavení těchto dvou mezinárodních organizací.

WIPO bylo založeno za účelem podpory ochrany duševního vlastnictví na celém světě. Jedná se tedy o jakousi základní odpovědnost nad systémem ochrany a rozvoje práv k duševnímu vlastnictví. Nelze však opomenout skutečnost, že WIPO je jednou z odborných organizací v rámci OSN, proto musí být určené cíle a záměry WIPO, stejně jako aktivity vyvíjené k jejich naplnění, v souladu s cíli, záměry a pravidly OSN.

Oproti tomu těžiště WTO leží v oblasti mezinárodního obchodu. Vyvíjí tedy aktivity primárně vedoucí k odstraňování tržních překážek a zjednodušování a uvolňování mezinárodního obchodního styku. Pro WTO tedy práva k duševnímu vlastnictví, jejich ochrana a rozvoj, nepředstavují podstatu existence, ale jsou jednou z hlavních součástí sady nástrojů, kterými je možné mezinárodní obchodní styk ovlivňovat.

K tomu je potřeba dodat, že jedním z východisek WTO, jak je vyjádřeno v preambuli Dohody o zřízení WTO, je uznání stran, že vzájemné vztahy v obchodní a ekonomické oblasti by měly být zaměřeny na podporu ekonomického a sociálního růstu.

V případě WTO se již nemůže jednat pouze o vytváření podmínek pro snazší mezinárodní obchodní styk, tedy případnou ochranu obchodních zájmů, kdy se na základě Dohody TRIPS zohledňuje i oblast práv k duševnímu vlastnictví. Je třeba vnímat

okolnosti v širších souvislostech, protože vzhledem k postupnému odbourávání bariér stále narůstá míra propojení. Lze zpozorovat, že pro některé mezinárodní organizace, právě např. i WTO, je problém získat tento nadhled a pokusit se zohlednit i zájmy jiné, než pouze obchodní.

Obecně je možné vyjádřit propojení WTO a dalších mezinárodních organizací jako primární a sekundární.

Primárním propojením je myšleno založení vztahu již přímo Dohodou o zřízení WTO. Jedná se např. o čl. 3 odst. 5 Dohody o zřízení WTO, kde je vyjádřeno, že se zřetelem na větší propojenost při vytváření světové hospodářské politiky bude WTO, bude-li to vhodné, spolupracovat s Mezinárodním měnovým fondem (IMF) a Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj a jejími přidruženými institucemi (IBRD). Tato vazba je navíc podpořena přijetím dvou Ministerských deklamací v průběhu Uruguayského kola.

Sekundární propojení je vyjádřeno v podobě odkazu na aktivity jiné přímo určené organizace, popř. v podobě vyjádření umožnění spolupráce v určitých oblastech s organizací, která naopak není přímo daná. Takovýto odkaz je ovšem uveden v jiných smlouvách, než v Dohodě o zřízení WTO, kdy dalším faktorem je výhodnost takového spolupráce pro WTO.

Právě přijetím Dohody TRIPS vstoupila WTO do sféry působnosti jiné mezinárodní organizace, konkrétně tedy WIPO. Tímto okamžikem WIPO přišla o své dosavadní dominantní postavení v souvislosti s výkonem vlivu na dosud existující systém ochrany práv k duševnímu vlastnictví.

WIPO bylo Dohodou TRIPS uznáno její postavení v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví, kdy bylo v preambuli Dohody TRIPS vyjádřeno přání členů WTO vytvořit vzájemně se podporující vztah, a to nejen mezi WTO a WIPO, ale i mezi WTO a jinými příslušnými mezinárodními organizacemi.¹⁷⁴

---

¹⁷⁴ Preambule Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

Samotná Dohoda TRIPS odkazuje na WIPO kromě preambule i na dalších místech. Jedná se např. o čl. 63 odst. 2 Dohody TRIPS ve věci úpravy transparentnosti týkající se národních předpisů upravujících oblast duševního vlastnictví.¹⁷⁵

Spolupráce mezi WTO a WIPO se však vyvinula dál, kdy projevem bylo přijetí Dohody o spolupráci mezi těmito organizacemi v roce 1995. Byl zde tedy skutečně deklarován určitý vztah mezi těmito organizacemi a alespoň prozatím tak byl nastaven režim, kterému je uskutečňovaná spolupráce podřízena.

Diskuze o možné podobě ochrany práv k duševnímu vlastnictví však neprobíhá výhradně na půdě WIPO a WTO. Takových míst je více. Proto je třeba také zohlednit další aktéry v této oblasti, jako jsou jiné mezinárodní organizace, popř. vládní nebo nevládní agentury. Z mezinárodních organizací lze jmenovat Mezinárodní unii pro ochranu rostlinných odrůd (UPOV), Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) nebo Organizaci OSN pro výživu a zemědělství (FAO).

V souvislosti s větším počtem míst vhodných pro projednávání a dokonce přijímání návrhů, lze hovořit o procesech, které jsou označovány jako „forum shifting“ a „forum shopping“. První zmíněný proces představuje přesun aktivit z fóra jednoho na fórum jiné, zejm. v závislosti na aktuální výhodnosti pro zúčastněné strany.

Druhý zmíněný proces, tedy „forum shopping“, představuje možnost výběru vhodného fóra pro projednání navrhované otázky v závislosti na co nevhodnějších podmínkách pro projednání, popř. na co nejvyšší míře pravděpodobnosti dosáhnout v rámci tohoto vyjednávání zamýšleného výstupu.

Taková fóra se mohou vyskytovat ve více podobách, resp. ve více úrovních možností účasti na nich. Zpravidla čím je možnost účasti omezenější, tím je větší možnost dosažení shody, prostředí je méně heterogenní a navíc je možné usuzovat, že je zde na určité úrovni společný zájem, ke kterému účastníci směřují. Na druhé straně, čím je fórum otevřenější a přístupné více účastníkům, tím vzniká větší riziko ustrnutí na mrtvém bodě. Velké množství účastníků znamená mnoho rozdílných zájmů, přestože se povede najít

---

¹⁷⁵ O'Brien, Robert; Harrod, Jeffrey: Global unions? Theory and strategies of organized labour in the global political economy. Routledge, New York 2002, str. 212

společné zájmy, mohou panovat rozdílné představy, které kroky podniknout za účelem jejich realizace.¹⁷⁶

Důvodů pro existenci a provádění „forum shifting“ je tedy vícero, nicméně je možné uvést čtyři důvody, které se dají považovat za základní:

- rozdělení do více fór na základě zájmu a potřeb zúčastněných stran;
- rozdělení schopností a sil;
- odbornost takového fóra, popř. odbornost organizace, která fórum zajišťuje;
- nastavení pravidel fóra, resp. jeho institucionální úprava.

V současnosti tedy jednotlivé státy, ale i zástupci mezinárodních, popř. regionálních organizací mohou využívat jednotlivá fóra podle svých základních potřeb. Nicméně je možné, aby se ve své podstatě stejné téma projednávalo ve více fórech.¹⁷⁷

S tím je však spojen další aspekt, konkrétně náklady na takovéto zastoupení a odbornou úroveň zástupců. Toto může stavět rozvojové státy do méně výhodného postavení oproti rozvinutým státům, protože rozvinuté státy mají omezený přístup k finančním prostředkům, ale i k dostatečnému počtu odborného personálu, popř. dostatečně vyškolenému, zatímco pro rozvinuté státy nepředstavuje větší problém mít při hlavních fórech své stálé zástupce.

Procesy „forum shifting“ a „forum shopping“ začaly být zřejmé v průběhu Uruguayského kola, kdy se formoval základ WTO. Státy, zejm. tedy rozvinuté státy, spatřovaly v budoucí WTO hlavní fórum pro vyjednávání dalších otázek spojených s právy k duševnímu vlastnictví. Tento proces odklonu od WIPO byl primárně založen na možnosti WTO donutit své členy k povinnostem, ke kterým se zavázaly. V těchto nástrojích lze ovšem částečně spatřovat i riziko, zejm. s ohledem pro rozvojové státy.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ De Bièvre, Dirk; Thomann, Lars: Forum Shopping in the Global Intellectual Property Rights Regime, Mannheim 2010, str. 2

¹⁷⁷ De Bièvre, Dirk; Thomann, Lars: Forum Shopping in the Global Intellectual Property Rights Regime, Mannheim 2010, str. 4

¹⁷⁸ De Bièvre, Dirk; Thomann, Lars: Forum Shopping in the Global Intellectual Property Rights Regime, Mannheim 2010, str 1

Rozvojové státy se určitým způsobem vrací zpět k WIPO. Je to dáno několika faktory, mezi kterými je právě absence vynucovacích mechanismů, cíl WIPO starat se o rozvoj duševního vlastnictví všude ve světě, ale i větší možnost individualizace rámce ochrany práv k duševnímu vlastnictví, která se pod WIPO nabízí.

S tímto aspektem je důležité zohlednit rozdílnou strukturu WTO a WIPO. Zatímco WTO představuje mezinárodní organizaci, kdy Dohoda TRIPS tvoří její nedílnou součást, WIPO ve své podstatě tvoří pouze zastřešující organizaci, která spravuje mezinárodní smlouvy jí svěřené. Je třeba zdůraznit skutečnost, že být členem WIPO nezakládá povinnost přistoupit k žádné z mezinárodních smluv, které má WIPO ve své správě. Proto je možné u těchto mezinárodních smluv nalézt rozdíly v počtu stran, které ke smlouvám přistoupily.¹⁷⁹

Právě s ohledem na velké množství smluv, kdy je navíc přítomen problém spočívající v rozdílném počtu signatářských států těchto smluv, je přijímání rozhodnutí doprovázeno značnými komplikacemi.

Na druhou stranu tento systém umožňuje existenci rozvoje ochrany práv k duševnímu vlastnictví, tak říkajíc, ve více rychlostech. Členský stát se účastní na projednávání určité agendy, kdy výstupem z tohoto jednání může být např. návrh nové mezinárodní smlouvy, popř. návrh na úpravu nebo doplnění jedné ze stávajících smluv. Členský stát však není nucen stát se smluvní stranou takovéto mezinárodní smlouvy. Má tedy možnost si vybírat z té úpravy, která nejvíce vyhovuje jeho potřebám a zájmům.

Jako příklad je možné uvést situaci, která existuje v souvislosti s Českou republikou. Dne 12. června 1973 byla přijata Vídeňská dohoda o zřízení mezinárodního třídění obrazových prvků ochranných známek, kdy tato dohoda byla začleněna do systému smluv, které WIPO spravuje. Česká republika se však smluvní stranou této dohody nestala, ale i přesto využívá třídění obrazových prvků ochranných známek, který

---

¹⁷⁹ Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)

na základě této dohody vznikl a kdy je tento třídítk přuběžně aktualizován. V současnosti existuje již 7. verze vydaná v roce 2013.^{180 181}

Přítomnost tohoto „vícerychlostního“ systému není po vůli rozvinutých států, protože ty hájí své obchodní zájmy svých průmyslových odvětví, pro které ochrana práv k duševnímu vlastnictví představuje důležitý aspekt, proto rozvinuté státy neustále vyvíjí snahu o určení standardů, což se povedlo Dohodou TRIPS. Nicméně jsou patrné snahy o zvýšení těchto standardů prostřednictvím dalších vyjednávání, ale již v rámci uzavřenějšího okruhu účastníků. Tento problém je blíže rozveden v jedné z následujících kapitol této práce.

Rovněž je nutné upozornit na skutečnost, že v současnosti, kromě mezinárodních systémů ochrany práv k duševnímu vlastnictví, které jsou ve správě WTO a WIPO, se uzavírají i mezinárodní smlouvy, které práva k duševnímu vlastnictví dále rozvíjejí, ale současně více zohledňují potřeby účastníků. Je však patrné, že tento trend spočívající v nastavení individuálnějšího přístupu oslabuje pozice mezinárodních organizací. Takovéto smlouvy mohou být dvoustranné, vícestranné nebo mohou být směřovány k určitému regionu.

5.1. Dohoda o spolupráci mezi WTO a WIPO

Dohoda o spolupráci WIPO a WTO byla přijata v roce 1995 a účinnou se stala k 1. lednu 1996. Dohoda se dotýká tří základních oblastí, kterými jsou zákony a regulace dotýkající se duševního vlastnictví, implementace čl. 6ter Pařížské úmluvy a právně-technická podpora rozvojovým zemím.

Je třeba zdůraznit, že tato Dohoda o spolupráci není jediným vyjádřením vůle spolupráce mezi WIPO a WTO. Deklarace snahy o spolupráci je již vyjádřena v preambuli samotné Dohody TRIPS, ve které je zakotveno vyjádření členů vytvořit vzájemně se podporující vztah mezi WTO a WIPO jakož i mezi dalšími mezinárodními

---

¹⁸⁰ Vídeňská dohoda o zřízení mezinárodního třídění obrazových prvků ochranných známek, Vídeň 1. 10. 1985 (ČR není smluvní stranou)

¹⁸¹ ÚPV: Mezinárodní smlouvy spravované WIPO; cit. 7. 4. 2015; dostupné na: <http://upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>

organizacemi.¹⁸² Za tímto účelem bylo do Dohody TRIPS včleněno v rámci čl. 68 ustanovení, že Rada pro TRIPS, do jednoho roku od svého prvního zasedání, bude usilovat o spolupráci s orgány WIPO.¹⁸³

Svou délkou Dohoda není nikterak rozsáhlá – obsahuje pouze pět článků. První článek představuje výkladová ustanovení pojmů obsažených v této dohodě, článek pátý obsahuje závěrečná ustanovení, tedy datum účinnosti, přijímání změn Dohody a podmínky ukončení Dohody. Způsoby a podmínky spolupráce jsou obsaženy v prostředních třech článcích.

Článek 2

Tento článek Dohody o spolupráci vytváří rámec pro sdílení informací týkajících se právních předpisů členských států, které členské státy WIPO a WTO poskytují.

Mezinárodní úřad WIPO shromažďuje a publikuje informace o předpisech a opatřeních upravujících oblast duševního vlastnictví, kdy výkon této povinnosti je zajišťován na základě ustanovení čl. 15 odst. 2 Pařížské úmluvy a na základě čl. 24. odst. 2 Bernské úmluvy. V rámci ustanovení těchto článků je založena povinnost každé země Pařížské nebo Bernské unie informovat co nejdříve Mezinárodní úřad o textu nového zákona a o všech oficiálních textech týkajících se ochrany průmyslového vlastnictví.

Existuje tak aktualizovaná databáze, ve které lze dohledat národní předpisy členských států WIPO týkající se ochrany práv k duševnímu vlastnictví.^{184 185 186}

Je třeba rovněž upozornit na informační povinnost založenou Dohodou TRIPS, kterou je založena povinnost členů WTO zveřejnit právní předpisy a konečná soudní a

---

¹⁸² Preambule Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁸³ Čl. 68 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁸⁴ WIPO: About WIPO Lex; cit. 24. 2. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/wipolex/en/about.html>

¹⁸⁵ Čl. 28 odst. 1 Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, Paříž 20. 3. 1883 (vyhláška č. 90/1962 Sb.)

¹⁸⁶ Bernská úmluva o ochraně uměleckých a literárních děl, Bern 9. 9. 1886 (vyhláška č. 133/1980 Sb.)

správní rozhodnutí, která jsou vykonatelná, a kdy se jedná o úpravu otázek dostupnosti, rozsahu, nabývání, dodržování, práv a předcházení zneužití práv k duševnímu vlastnictví. Jedná se o povinnost členů WTO zajistit možnost, aby i vlády jiných zemí a majitelé práv se mohli seznámit s příslušnými právními předpisy zakládající ochranu duševního vlastnictví.^{187 188}

Dále je určena informační povinnost, která se však již týká pouze právních předpisů upravujících oblast práv k duševnímu vlastnictví. Tato povinnost je vykonávána u Rady pro TRIPS a slouží jako jeden z prostředků dohledu nad plněním vyjádřených cílů a určených závazků.¹⁸⁹

Ve vztahu k této informační povinnosti je rovněž vyjádřena snaha Rady pro TRIPS snížit administrativní zátěž kladenou na členy WTO. Této úlevy se právě mělo dosáhnout spoluprací s WIPO v podobě zřízení společného registru, obsahujícího právní předpisy podléhající této povinnosti. S ohledem na to, že v době, kdy byla Dohoda TRIPS uzavírána, nebylo jisté, jakého výsledku se v jednání s WIPO dosáhne, Dohoda TRIPS spoluprací s WIPO ve věci příslušného registru obsahuje pouze jako možnost. Nicméně v případě, že jednání budou úspěšná, může Rada pro TRIPS zvážit možnost zrušení této informační povinnosti přímo Radě pro TRIPS a povolit možnost informovat až Mezinárodní úřad WIPO.^{190 191}

Dohodou o spolupráci tedy byla založena koordinovaná činnost týkající se sdílení informačních systémů mezi WIPO a WTO, kdy konkrétně podle čl. 2 Dohody o spolupráci je založena povinnost Mezinárodnímu úřadu WIPO poskytnout členským státům WTO a státním příslušníkům WTO přístup do tohoto vytvářeného registru

---

¹⁸⁷ Čl. 63. odst. 2 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁸⁸ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 661

¹⁸⁹ Čl. 63. odst. 2 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁹⁰ Čl. 63 odst. 2 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)

¹⁹¹ Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, str. 661

právních předpisů Mezinárodním úřadem, popř. opatřit jiný požadovaný výstup z tohoto registru, a to včetně poskytnutí existujícího překladu, pokud existuje.

Rovněž je třeba zdůraznit, že je založen režim rovného zacházení mezi členskými státy WTO či jejich národními příslušníky, a mezi členskými státy a národními příslušníky členských států WIPO. Režim přístupu, popř. využívání jiných zdrojů na základě Dohody o spolupráci, tak nesmí zakládat zvláštní povinnosti nebo další podmínky, které by pro přístup ze strany WTO byly odlišné nebo by přístup dokonce činily obtížnějším než pro přístup členů WIPO.

Stejně tak je založen nárok na přístup členů WTO a jejího Sekretariátu do vytvořené elektronické databáze Mezinárodního úřadu WIPO, která obsahuje předpisy z oblasti duševního vlastnictví, a to za stejných podmínek jako mají členové WIPO.

V praxi za účelem udržení konzistence sbírky předpisů, zohledňuje Dohoda o spolupráci také tento stav, kdy je založeno pravidlo, že Sekretariát WTO postoupí jemu podaný právní předpis Mezinárodnímu úřadu WIPO.

Mezinárodní úřad WIPO rovněž nabízí asistenci svým členům, ale i členům WTO, s překlady právních předpisů. Asistence s překlady právních textů je určena především rozvojovým státům, kdy navíc o tuto asistenci mohou požádat rozvojové státy, které jsou členy WTO, za účelem dosažení splnění povinností, které jsou jim uloženy Dohodou TRIPS.¹⁹²

Uskutečňování spolupráce v této oblasti lze spatřit v provozu zvláštního elektronického portálu WIPO Lex. Tento portál představuje elektronickou databázi, která umožňuje přístup k národním předpisům a mezinárodním smlouvám, které upravují oblast ochrany práv k duševnímu vlastnictví a které byly přijaty členy WTO, WIPO a OSN. Stejně tak je možné v této databázi dohledat i mezinárodní smlouvy obsahující ustanovení dotýkající se oblasti ochrany duševního vlastnictví, a to jak smlouvy bilaterální, tak i multilaterální, popř. regionální, které jsou řízeny a spravovány jinými organizacemi. WIPO se v rámci tohoto projektu rovněž snaží zajistit přístup i

---

¹⁹² Dokument WIPO ze dne 4. 8. 1999 WO/GA/24/5 rev. 1: Spolupráce WIPO a WTO, příloha, str. 16

k jazykovým mutacím, zejm. tedy k anglické verzi, relevantních zákonů a mezinárodních smluv.^{193 194}

Článek 3

Dohoda TRIPS přejímá část Pařížské úmluvy, včetně čl. 6ter, který se zabývá státními symboly a symboly mezinárodních organizací a jinými symboly v souvislosti s ochranou duševního vlastnictví.

Na základě článku 3 Dohody o spolupráci je upraven vztah WTO a WIPO tak, že se pro účely Dohody TRIPS stává WIPO vedoucí organizací pro agendu a administrativní aspekty řízení týkajících se státních symbolů a symbolů mezinárodních organizací, na které se vztahuje zvláštní režim určený čl. 6ter Pařížské úmluvy.

V důsledku určení WIPO, jako odpovědné organizace ve věcech národních symbolů a symbolů mezinárodních organizací v režimu Dohody TRIPS, dochází k integraci části struktury WIPO do systému WTO.^{195 196}

Článek 4

Článek čtvrtý Dohody o spolupráci zajišťuje nárok na právně-technickou asistenci v případech, které mají souvislost s Dohodou TRIPS, pro rozvojové státy, které jsou členskými státy WTO, ze strany Mezinárodního úřadu WIPO. Podmínkou pro získání pomoci tedy není členství ve WIPO – na základě Dohody o spolupráci se Mezinárodní úřad WIPO zavazuje poskytovat tuto asistenci členům WTO na stejné úrovni jako pro své vlastní členy. Stejně tak se Sekretariát WTO zavazuje poskytnout právně-technickou asistenci rozvojovým státům, které jsou členy WIPO, ale už nejsou členy WTO, v záležitostech souvisejících s Dohodou TRIPS.

---

¹⁹³ Dokument WIPO ze dne 4. 8. 1999 WO/GA/24/5 rev. 1: Spolupráce WIPO a WTO, příloha, str. 15

¹⁹⁴ WIPO: WIPO Lex Search; cit. 19. 3. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/wipolex/en/results.jsp?countries=US&cat_id=1

¹⁹⁵ Čl. 3 WIPO-WTO cooperation agreement, 22. 12. 1995

¹⁹⁶ Dokument WIPO ze dne 4. 8. 1999 WO/GA/24/5 rev. 1: Spolupráce WIPO a WTO, příloha, str. 16

Rovněž je v tomto článku Dohody o spolupráci obsaženo ustanovení, které deklaruje snahu WTO a WIPO nadále rozšiřovat právně-technickou asistenci pro rozvojové státy, bez ohledu na jejich členství ve WTO nebo WIPO, v záležitostech dotýkajících se Dohody TRIPS.

Kromě výše uvedeného je v tomto článku Dohody o spolupráci vyjádřen princip udržování vzájemné informovanosti ze strany WIPO ve věci výše uvedených agend mezi oběma mezinárodními organizacemi. Tento princip však neplatí univerzálně, kdy za určitých okolností může dojít k jeho suspenzi. Jedná se např. o situaci, kdy by se jednalo o důvěrné informace jedné z organizací.¹⁹⁷

Na základě tohoto článku je tedy, kromě jiného, založena povinnost vzájemné pomoci. Je však možné položit otázku týkající se parametrů poskytované vzájemné pomoci, resp. jaké nebo čí parametry vyžadované pomoci budou ty hlavní. Na jedné straně je dána povinnost WIPO poskytnout právně-technickou pomoc členům WTO a na druhé straně je dána povinnost WTO poskytnout právně technickou pomoc členům WIPO, ale již se nehovoří o podmínkách a parametrech, která tato asistence má mít. S ohledem na skutečnost, že obě organizace mají nastaven odlišný přístup, kdy navíc WIPO pod vlivem svého programu Rozvojové agendy, má široký rozsah programů, otázka nastavení parametrů pomoci skutečně může vyvstat. V důsledku by tak mohlo dojít k situaci, kdy WTO požádá WIPO o asistenci, nicméně s požadavkem, aby tato asistence splňovala podmínky určené WTO.¹⁹⁸

Projevem činnosti prováděné na základě tohoto článku je tedy společně vyvíjená aktivita a přijímání společných programů, směřujících zejm. k rozvojovým zemím, nicméně je třeba podotknout, že WIPO ještě před uzavřením této Dohody o spolupráci již Dohodu TRIPS respektovalo. V letech 1994 a 1995 přijalo Valné shromáždění WIPO rezoluce, které vedly k uzavření Dohody o spolupráci v roce 1995. Těmito rezolucemi se určilo přezkoumání Dohody TRIPS včetně hledání možných způsobů pomoci, které by

---

¹⁹⁷ Čl. 4 WIPO-WTO cooperation agreement, 22. 12. 1995

¹⁹⁸ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 31

WIPO mohla poskytnout svým členům v souvislosti s přijetím Dohody o zřízení WTO, tedy i s přijetím Dohody TRIPS.¹⁹⁹

WIPO a WTO v souvislosti s čl. 4 Dohody o spolupráci kromě společného programu v oblasti právně-technické, zahájily rovněž asistenci rozvojovým státům v souvislosti s časovým harmonogramem implementace Dohody TRIPS, ke kterému se členové zavázaly.²⁰⁰ S ohledem na dosavadní zkušenosti, technické zázemí a finanční prostředky, které má WIPO k dispozici, to bylo právě WIPO, které zajišťovalo z větší části tuto pomoc.²⁰¹

5.2. *Institucionální vztah mezi WIPO a WTO*

Všeobecně platí, že vzájemný vztah dvou a více subjektů lze označit jako vztah rovnocenný, neboli horizontální, kdy subjekty jsou navzájem v rovném postavení, nebo jako vztah hierarchický, neboli vertikální, kdy jeden ze subjektů vztahu je v nadřazeném postavení oproti druhému. Zároveň je však možné, aby postavení subjektů bylo v rámci vztahu, avšak v oblasti různých agend, jak vertikální tak horizontální.

Současný vztah, který mezi sebou WTO a WIPO mají, je založen na horizontální struktuře. Obě organizace jsou tedy v rovném postavení a společné aktivity, jak už bylo řečeno, se odehrávají na základě vzájemně dojednaných dohod a jimi určeném rozsahu. Jinými slovy, nejsou v platnosti žádné vzájemné dohody mezi WIPO a WTO, kterými by byly omezeny pravomoci a kompetence, kdy by došlo k posílení pozice jedné organizace na úkor druhé.²⁰² Proto stále funguje režim jak WTO, tak i WIPO týkající správy práv k duševnímu vlastnictví

---

¹⁹⁹ Dokument WIPO ze dne 4. 8. 1999 WO/GA/24/5 rev. 1: Spolupráce WIPO a WTO, příloha, str. 16

²⁰⁰ Dokument WIPO ze dne 4. 8. 1999 WO/GA/24/5 rev. 1: Spolupráce WIPO a WTO, příloha, str. 17

²⁰¹ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 31

²⁰² Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 31

Není neobvyklé, že mezinárodní organizace mezi sebou upravují způsoby spolupráce, nicméně ve většině případů, stejně tak jako v případě již zmíněné Dohody o spolupráci, se tak děje pouze ve vztahu k jednotlivým, resp. dílčím oblastem, potažmo úkolům té které organizace. Velkou úlohu sehrává i snaha udržet si svou oblast jurisdikce, kdy není přítomna vůle dobrovolně oslabit svou pozici. Dokonce je naopak možné v rámci spolupráce vykonávat činnost tak, že jedna organizace proniká do oblastí aktivit druhé, nepřímou si tak rozšiřuje rozsah působnosti.²⁰³

Založený režim spolupráce mezi WIPO a WTO Dohodou o spolupráci se tak nedotýká oblastí vytváření norem v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Existuje tak prostor pro to, aby normy k právům duševního vlastnictví mohly být přijímány jak v režimu WIPO, tak i v režimu WTO. Toto však není samozřejmě v zájmu, ani jedné z těchto organizací.

Přesto však není od věci zamyslet se nad možnou úpravou vztahu těchto dvou organizací, popř. nad podobou možného nastavení režimu jejich spolupráce, které může spočívat až ve vzájemném institucionálním propojení. V rámci vývoje vztahu mezi WIPO a WTO je tak možné uvažovat např. o následujících způsobech realizace spolupráce.²⁰⁴

Model odborné agentury

V rámci tohoto modelu spolupráce, je WIPO vnímáno jako organizace, která zaujímá nezanedbatelné postavení na základě:

- věcné znalosti problematiky práv k duševnímu vlastnictví;
- získaných zkušeností z oblasti normotvorby práv k duševnímu vlastnictví, včetně zkušeností z nastavováním standardů ochrany práv k duševnímu vlastnictví;
- velmi bohatých historických zkušeností založených na více jak 100 let dlouhém trvání;

---

²⁰³ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 31

²⁰⁴ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 32

- zajištěného personálního a technického zázemí.

Základ koncepce tohoto modelu spolupráce leží v postavení WIPO, které by se stalo ve své podstatě poradním orgánem WTO. Znamenalo by to, že tam kde by WTO potřebovalo asistenci, by WIPO zajišťovalo zvláštní odborná vyjádření. Za příklad může posloužit výklad textů, jako jsou např. mezinárodní smlouvy, nebo pomoc s urovnáním možného sporu mezi stranami v rámci řízení řešení sporů týkajícího se ochrany duševního vlastnictví před WTO, kdy by WTO požádala WIPO o pomoc. Samozřejmě by záleželo na hloubce této asistence se strany WIPO, nicméně je rozumné předpokládat, že nálezy WIPO by byly v blíže určeném rozsahu pro WTO závazné, a to by se jimi muselo řídit nebo s nimi nadále pracovat jako s určeným standardem.

Tento model spolupráce je logicky odůvodněn i tím, že do Dohody TRIPS jsou včleněná ustanovení mezinárodních smluv, které jsou ve správě WIPO, nebo minimálně Dohoda TRIPS na takové smlouvy dále odkazuje. Vzhledem k tomuto je logické uvažovat o hlubším provázání WIPO a WTO s ohledem na zkušenost WIPO s těmito smlouvami.²⁰⁵

Došlo by tak k tomu, že jedním z právních základů WTO by se staly i vyjádření a dokumentace poskytnuté WIPO v rámci programu této spolupráce. V důsledku toho by nezbytně následovala i změna v chování WTO na základě toho, že WIPO při svém výkladu vychází ze svých interpretačních pravidel, jejichž součástí je i účel zřízení organizace a její cíle tak, jak jsou vyjádřené v Úmluvě o založení WIPO a v dalších dokumentech.

Model založený na rovnocenném propojení WIPO a WTO

Jedná se o způsob spolupráce, kdy obě organizace budou nadále nezávislé, nicméně budou působit v rozsahu jim určených jurisdikcí, v rámci těchto jurisdikcí však budou fungovat samostatně. Spolupráce spočívá zejm. v oblasti přijímání norem a standardů ve vztahu k právům k duševnímu vlastnictví, kdy by se využívalo zázemí jak WIPO tak WTO, spočívajících hlavně ve využití zdrojů, které má WIPO k dispozici, a

---

²⁰⁵ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 32

využití struktury WTO, pomocí které se dá dosáhnout širšího rozsahu přijímaných opatření, popř. dokonce i přijetí opatření na základě výsledků jednání konaných mimo WTO.

K této formě spolupráce je však nadmíru důležité určit pravidla jejího provedení. Realizace by samozřejmě obnášela přijetí dohody o spolupráci na vyšší úrovni, než na které je ta současná. Bylo by třeba velmi přesně vymezit jurisdikce obou organizací, aby se zamezilo jejich průniku. Tento průnik, resp. výrazná konkurence ve stejných oblastech působení, představuje problém dnešní podoby vztahu těchto organizací, který přispívá k výskytu již zmíněného „shopping forum“ procesu.

Režim založený na hierarchické struktuře

Základem pro tento model spolupráce je podřízení jedné organizace pod organizaci druhou. Tato institucionální změna představuje nejsilnější propojení těchto organizací.

Vyvstává zde však otázka, zda má dojít podřízení WIPO pod WTO, nebo WTO pod WIPO. V případě, že by k takovému institucionálnímu spojení skutečně došlo, považuje např. profesorka Ruth Okediji z Právnické fakulty University of Minnesota za lepší volbu zařazení WIPO do struktury WTO. Vychází z jednoduché myšlenky, kterou je dosavadní absence nástrojů pro vymáhání závazků mezi členy WIPO. Rovněž je nutné se zabývat otázkou mandátu WTO, resp. jaké pole působnosti by si WTO vytyčila pro sebe, a co by přenechala WIPO

Tento model spolupráce rovněž zakládá silnou pozici nástupnické organizace, zejm. co se týče možností řešení sporů vzniklých mezi členskými státy.²⁰⁶

Výše uvedené modely možné spolupráce je však třeba brát s nadhledem. Je zde několik faktorů, které je nutné zohlednit. Jedná se zejm. o roli států, resp. členské základny té které organizace, a jak moc by byla tato členská základna přístupna institucionální přeměně, popř. do jaké míry. Rovněž je nutné vzít do úvahy zájmy a pozici

---

²⁰⁶ Okediji, Ruth L.: WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms. University of Minnesota Law School 2009, str. 34

WIPO i WTO. Stejně tak by bylo nutné se vypořádat se skutečností, že WIPO je členem OSN.

Vytvoření třetí entity

Z výše uvedeného vyplývá, že se nabízí ještě další možnost, pro kterou je mezi uvedenými úvahami prostor. Jedná se o vytvoření třetí entity, např. v podobě nového nezávislého fóra nebo společné konference, kde by se zástupci WIPO a WTO mohli vyjádřit k problémům dotýkajících se obou organizací a přijmout společný závěr, popř. přímo uzavřít společnou smlouvu upravující projednávanou agendu.²⁰⁷ V současnosti totiž neexistuje formální nástroj, kterým by státy, které jsou ve většině případů již členy jak WTO tak WIPO, mohly dosáhnout koordinace v procesu rozhodování, resp. projednávání otázek před WTO nebo WIPO.²⁰⁸

5.3. Koncepce TRIPS-plus

Přijetím Dohody TRIPS v roce 1994 byl narušen dosavadní systém ochrany práv k duševnímu vlastnictví, který až do této chvíle spočíval primárně v aktivitách WIPO. Od tohoto okamžiku všechny dojednávané úmluvy mezi členy WTO, které se dotýkají práv k duševnímu vlastnictví, musí již nadále tyto minimální standardy ochrany respektovat. Rovněž je možné podotknout, že rozvinuté státy shledaly tyto určené minimální standardy ochrany zakotvené Dohodou TRIPS jako nedostatečné, proto se hledají způsoby, kterými lze ochranu práv k duševnímu vlastnictví zpřísnit.²⁰⁹ Nicméně je možné prohlásit, že Dohoda TRIPS není vytesána do kamene. Průběžně se odehrávají diskuze, které

---

²⁰⁷ Fryer, William T.: *Global IP Development: A Recommendation to Increase WIPO and WTO Cooperation*. University of Baltimore – School of Law 2001, str. 178

²⁰⁸ Stack, Alexander: *International Patent Law: Cooperation, Harmonization and an Institutional Analysis of WIPO and the WTO*. Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, Velká Británie 2011, str. 154

²⁰⁹ Okediji, Ruth L.; Bagley, Margo A.: *Patent Law in Global Perspective*. Oxford University Press, New York 2014, str. 53

zhodnocují jednotlivé stránky této dohody, jenž mohou vyústit až v přijetí revize či revizí.²¹⁰

Lze tedy říci, že dále přijímané úpravy práv k duševnímu vlastnictví prostřednictvím těchto dalších dohod, představují takové standardy, které jdou nad rámec standardů určených Dohodou TRIPS.

Pro tyto bilaterální, multilaterální, popř. regionální dohody mezi členskými státy, dotýkající se oblasti práv k duševnímu vlastnictví tím, že upravují vyšší standardy, se ustálilo všeobecné označení TRIPS-plus. Tento koncept je patrný zejm. při uzavírání smluv mezi rozvinutými a rozvojovými státy.

Pro oblast práv k duševnímu vlastnictví mají tyto dohody obzvláště význam v souvislosti s technologickým pokrokem. Technologie se neustále vyvíjejí, tudíž je třeba, aby i právní úprava ochrany práv k duševnímu vlastnictví odpovídala této dynamice rozvoje na poli technologií. Je tedy třeba dosáhnout toho, aby právní úprava odpovídala aktuálnímu faktickému stavu.²¹¹

Prostřednictvím těchto dohod dochází rovněž k další velmi důležité činnosti, kterou je hlubší harmonizace práv k duševnímu vlastnictví. Předmětem harmonizačních tendencí může být např. uznání nových vynálezů, u kterých je možné získat patentovou ochranu – jedná se např. o možnost získání patentu na živé kultury.²¹²

Toto rozšiřování ochrany je tedy především v zájmu vlastníků práv, na druhou stranu je však nutné mít na vědomí, že rozšiřování práv vlastníků duševního vlastnictví se nutně někde musí projevit. Jak už bylo několikrát řečeno, tento trend se projevuje v oslabování pozic rozvojových států, a to zejm. v souvislosti s ochranou veřejného zájmu. Pojem veřejného zájmu může být těmito dohodami dále upravován, následně mohou být jednotlivé státy omezeny co do možností užití práv k duševnímu vlastnictví. V důsledku TRIPS-plus tak může u rozvojových států nastat např.:

---

²¹⁰ UNCTAD-ICTSD: Intellectual Property Rights: Implications for Development. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Global intellectual property rights systém, Ženeva 2003, str. 51

²¹¹ Okediji, Ruth L.; Bagley, Margo A.: Paten Law in Global Perspective. Oxford University Press, New York 2014, str. 54

²¹² MSF: TRIPS, TRIPS Plus and Doha, cit. 1 4. 2015; dostupné na: <http://www.msfacecess.org/content/trips-trips-plus-and-doha> Msfacecess.org

- omezování transferu technologií, popř. může docházet k vytváření složitějších podmínek, za kterých může být transfer technologií prováděn;
- omezování dispozice s nástroji určenými pro ochranu veřejného zájmu, jako je např. ochrana zdraví nebo rozvoj klíčových sektorů těchto států důležitých pro hospodářský, sociální nebo kulturní rozvoj;
- omezení přijímání příslušných opatření za účelem zamezit zneužívání výsadního postavení vlastníků práv k duševnímu vlastnictví nebo zamezit vlastníkům práv negativně ovlivňovat obchodní vztahy nebo negativně ovlivňovat proces transferu technologií; za příklad mohou složit ustanovení týkající se omezení podmínek, za kterých je možné přijmout tzv. nucené licence, a to zejm. v oblasti patentů na léčiva.^{213 214}

Toto rozšiřování standardů nejčastěji probíhá prostřednictvím vzájemně uzavíraných dohod o duševním vlastnictví (BIPS), dohod o volném obchodu (FTA), regionálních obchodních dohod (RTA) a dohod o ochraně investic (BITS).

Ačkoliv se nelze vyhnout závazkům vyplývajících z členství ve WTO, jsou tyto dohody v současnosti důležitým nástrojem pro individualizaci obchodních vztahů a úpravu určitých aspektů mezinárodního obchodu, mezi které je možné zahrnout i práva k duševnímu vlastnictví.

Vzhledem ke skutečnosti, že uzavírání těchto dohod probíhá mezi menším počtem stran, popř. mezi regionálními obchodními organizacemi, jsou tyto dohody mnohem flexibilnější a umožňují pružněji reagovat na existující potřeby. Tato cesta úpravy práv k duševnímu vlastnictví získává stále více na oblibě v důsledku neefektivnosti mezinárodních organizací, zejm. reflektování aktuálních, popř. akutních, potřeb členů.

Jedním z dalších důvodů, proč se přijímaná úprava práv k duševnímu vlastnictví vydala tímto směrem, může být silnější pozice rozvojových států v Radě pro TRIPS.

---

²¹³ MSF: TRIPS, TRIPS Plus and Doha, cit. 1 4. 2015; dostupné na: <http://www.msfaaccess.org/content/trips-trips-plus-and-doha>

²¹⁴ Musungu, Sisule F.; Dutfield, Graham: Multilateral agreements and a TRIPS-plus world: The World Intellectual Property Organisation. Quaker United Nation Office (QUNO), Ženeva 2003, str. 3

Mohou ovlivňovat, resp. zdržovat, aktivity vedoucí ke zpřísnění standardů ochrany, což na druhou stranu není v zájmu rozvinutých států.²¹⁵

Mezinárodní organizace postupně ztrácejí své dosavadní postavení, dochází k již zmíněným procesům „forum shifting“ a „forum shopping“, kdy však změna fóra pro vyjednávání se netýká pouze mezinárodních organizací, ale už i jednotlivých států či skupin jednotlivých států, resp. regionálních uskupení, jako je např. EU.

Jako příklad může být uvedeno vyjednávání o Obchodní dohodě proti padělatelství (ACTA). Vyjednávání ohledně budoucí podoby této smlouvy neprobíhalo v rámci WTO, ani v rámci WIPO nebo G8, popř. jiného uznaného rámce, ale probíhalo primárně mezi stranami budoucí smlouvy. Vyjednávání se uskutečnilo tzv. za zavřenými dveřmi. Bylo tedy omezeno pouze na několik málo účastníků, kdy rovněž byla snaha vyloučit účast veřejnosti.²¹⁶

Důvod, proč tomu tak bylo, poskytla samotná EU v jednom ze svých vyjádření. EU v souvislosti s procesem vyjednávání o podobě ACTA prohlásila, že podoba samostatné smlouvy, nespádající do žádné z existujících struktur, poskytne zájemcům o tuto dohodu nejvyšší míru nezávislosti a flexibility, aby bylo možné v tomto projektu pokračovat. Dále bylo uvedeno, že je respektována pozice a práce G8, WTO a WIPO týkající se prosazování práv k duševnímu vlastnictví. Nicméně lze říci, že členství v těchto organizacích a priority těchto organizací nejsou vhodné pro tento, tak říkajíc průkopnický projekt, a tudíž výše zmíněné organizace tomuto projektu nejsou schopné nikterak přispět.²¹⁷

Je však nutné zmínit, že okolnosti, za kterých jsou tyto dohody uzavírány, vždy netvoří jen zájem stran na prohloubení svých obchodních vztahů, tedy zájem na výsledku dvoustranného nebo vícestranného vyjednávání, ale mohou být uzavírány i na základě

---

²¹⁵ UNCTAD-ICTSD: Intellectual Property Rights: Implications for Development. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Global intellectual property rights systém, Ženeva 2003, str. 52

²¹⁶ De Bièvre, Dirk; Thomann, Lars: Forum Shopping in the Global Intellectual Property Rights Regime, Mannheim 2010, str. 2

²¹⁷ Anti-Counterfeiting Trade Agreement. Fact Sheet, Štrasburk, 23. 10. 2007

hrozeb ze strany silnějších států.²¹⁸ Za příklad může sloužit již zmíněné ustanovení § 301 U.S. Trade Act z roku 1974.

Toto ustanovení přihází do úvahy v případech, kdy na území cizího státu v obchodních vztazích, které se dotýkají USA, dochází k nekalým obchodním praktikám, včetně těch dotýkajících se práv k duševnímu vlastnictví. Vůči těmto státům může být zahájeno vyšetřování, na jehož závěru může být uzavření vzájemné smlouvy, kterou je založen závazek, že k nežádoucímu jednání nebude nadále docházet pod hrozbou ujednaných sankcí. V závěru vyšetřování nicméně může být i uvalení obchodních sankcí.

Státy, které se nemohou efektivně bránit, zejm. tedy rozvojové státy, tak raději volí cestu přijetí vybrané vzájemné dohody, kterou zvýší minimální standardy ochrany práv k duševnímu vlastnictví, kdy se v takovém případě vyhnou dalších komplikacím, které USA mohou způsobit.^{219 220}

V současnosti se tak dění ve sféře ochrany práv k duševnímu vlastnictví odehrává kolem nejvlivnějších ekonomických subjektů, které se snaží vyjednat rozšíření zón volného obchodu. Jako příklad je možné uvést vyjednávání o smlouvách o transatlantickém obchodním a investičním partnerství (T-TIP) a transpacifickém partnerství (TPP).²²¹

Nelze však opominout ani pozici WIPO, kdy WIPO i po přijetí Dohody TRIPS je nadále aktivní, a pokračuje ve vývoji pravidel upravujících oblast práv k duševnímu vlastnictví, včetně souvisejících standardů ochrany.

V současnosti se může jevit, že WIPO se nachází ve slabším postavení než WTO, a to právě kvůli chybějícím nástrojům v oblasti prosazování závazků, popř. i v efektivním nástroji pro řešení možných sporů mezi členy. Nicméně ze současných aktivit WIPO zjistíme zřejmou snahu o větší zviditelnění a udržení postavení.

---

²¹⁸ Okediji, Ruth L.; Bagley, Margo A.: *Patent Law in Global Perspective*. Oxford University Press, New York 2014, str. 58

²¹⁹ Office of the United States Trade Representative: 2014 Special 301 Report

²²⁰ Drahos, Peter: BITs and BIPs: Bilateralism in Intellectual Property. *The Journal of World Intellectual Property*, Listopad 2001, str. 792

²²¹ Office of the United States Trade Representative: 2014 Special 301 Report, str. 13

Je pravda, že WIPO ztratilo na základě vzniku WTO a přijetí Dohody TRIPS své výsadní postavení. WIPO se však dokázalo do určité míry adaptovat. Nabídlo totiž fórum, které dává prostor pro vyjednávání dalších mezinárodních smluv.

Od přijetí Dohody TRIPS tak byly na půdě WIPO dojednány další mezinárodní smlouvy, některé jsou však stále ve stavu návrhu, či ještě nevstoupily v platnost. Je možné uvést několik příkladů takto sjednaných smluv, jedná se např. o Smlouvu o právu autorském²²², Smlouvu o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech²²³, Smlouvu o patentovém právu²²⁴, Singapurskou smlouvu o známkovém právu²²⁵, Smlouvu o usnadnění přístupu k publikovaným dílům nevidomým a zrakově postiženým osobám, či osobám s jinými poruchami čtení²²⁶ nebo o Smlouvu o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí²²⁷.

Z výše uvedeného je zcela zřejmé, že WIPO je nadále činné v aktivitách na poli vytváření pravidel ochrany práv k duševnímu vlastnictví včetně určování standardů a je na místě s ní počítat i do budoucna.

---

²²² Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, Ženeva 20. 12. 1996 (vyhláška č. 33/2002)

²²³ Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, Ženeva 20. 12. 1996 (vyhláška č. 48/2002 Sb.)

²²⁴ Smlouva o patentovém právu, Ženeva 1. 6. 2000

²²⁵ Smlouva o známkovém právu, Singapur 27. 3. 2006

²²⁶ Smlouva o usnadnění přístupu nevidomých k autorskoprávně chráněným dílům, Marrákeš 27. 6. 2013

²²⁷ Smlouva o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí, Peking 26. 6. 2012

6. Závěr

Práva k duševnímu vlastnictví tvoří neodmyslitelnou součást obchodních vztahů. V souvislosti se současným trendem odbourávání obchodních bariér se tomuto okruhu práv dostává velké pozornosti, a to i ze strany veřejnosti.

Současný systém je založen na principech vyjádřených v mezinárodních smlouvách. Některé z nich sahají až do 2. poloviny 19. století, z těchto je třeba uvést zejm. Pařížskou úmluvu na ochranu průmyslových práv a Bernskou úmluvu na ochranu práv autorských. Uvedené smlouvy se staly základem pro organizaci zaměřující se na otázky spojené s ochranou práv k duševnímu vlastnictví – WIPO.

WIPO po dlouhou dobu bylo výhradní organizací zabývající se problematikou duševního vlastnictví – stará se o mezinárodní smlouvy, spravuje mezinárodní registrační systémy průmyslových práv a práv na označení a zároveň vyvíjí aktivity vedoucí k rozvoji oblasti práv k duševnímu vlastnictví, a to hlavně ve vztahu k rozvojovým státům.

Je však možné říci, že WIPO trpí značnými nedostatky. V první řadě je třeba uvést absenci nástrojů potřebných k prosazování práv k duševnímu vlastnictví. WIPO nedisponuje efektivními nástroji pro řešení sporů z mezinárodních smluv, které spravuje. Další skutečnost, která na jedné straně může představovat problém, na straně druhé určitou strategickou výhodu, je možnost být členem pouze některých vybraných mezinárodních smluv, které WIPO spravuje. Existuje zde tedy vícerychlostní režim, který je založen na rozdílném členství v rámci spravovaných smlouvách. Za specifických podmínek může být využití vícerychlostního režimu výhodnější, protože do jisté míry umožňuje nastavení ochrany k duševnímu vlastnictví dle potřeb toho kterého členu.

Oproti tomu WTO, která byla rovněž svěřena oblast ochrany práv k duševnímu vlastnictví na základě Dohody TRIPS, představuje do jisté míry režim jedné rychlosti pro všechny. Tento režim jedné rychlosti je však výhodný hlavně pro vlastníky práv k duševnímu vlastnictví – východiskem je založení minimálního stupně ochrany na území všech členů.

Nastavení jednotných podmínek ochrany však představuje určitý problém pro členy se specifickými zájmy, resp. je třeba chránit i veřejný zájem, hlavně zájem na

dalším hospodářským, ale i sociálním a kulturním rozvoji. Je zde tedy konflikt zájmu členů na straně jedné a ekonomických subjektů na straně druhé.

S tím se rovněž pojí vzájemný vztah WIPO a WTO. WIPO představuje odbornou organizaci OSN. Jakožto taková musí hájit hlavní cíle OSN, které však nespočívají v ekonomickém rozvoji, ale hlavně v sociálním a kulturním. WTO však rovněž směřuje k podpoře rozvoje, ale jinou cestou – cestou, kdy se snaží využít obchodních styků svých členů a nástrojů, které má k dispozici. Jedná se tedy o východisko, vycházející z toho, že prostřednictvím existence dobrých obchodních vztahů mezi členy dochází k ekonomickému růstu, který následně napomůže dalšímu sociálnímu a kulturnímu rozvoji.

Jak je již patrné, WTO vstoupila do pole působnosti WIPO a uzmulo část moci a vlivu WIPO. Obě tyto organizace se tak musely naučit koexistenci. Jedním z příkladů, jak tyto organizace začaly spolupracovat, lze spatřit v technické a administrativní výpomoci, protože v rámci té, má již WIPO určitou praxi, a je schopné WTO v určitých oblastech vypomoci. Nicméně jak WIPO tak WTO si drží své pozice mezinárodních fór určených pro vyjednávání dalších norem a standardů v oblasti ochrany práv k duševnímu vlastnictví. Je zde tak dán prostor ze strany členů WIPO a WTO vybírat si pro projednávání to fórum, které je pro předkládanou problematiku výhodnější.

Je však otázka, do jakého bodu bude tato horizontální dělba moci mezi těmito organizacemi schopna fungovat, popř. do jakého bodu vůbec budou moci fungovat mezinárodní organizace jako takové. Tento aspekt je dán např. tím, že oblasti zájmů WIPO a WTO se překrývají, ale rovněž se jedná o otázku vývoje obchodních a jiných politik jednotlivých členů.

WIPO a WTO v současnosti trpí v důsledku nastavení pravidel pro přijímání rozhodnutí, které nenahrává možnosti rychlé reakce na probíhající změny ve společnosti, popř. v rámci obchodních vztahů. Jednotlivé státy proto spolu uzavírají další mezinárodní smlouvy, které se rovněž dotýkají ochrany práv k duševnímu vlastnictví, i přes to, že už tu systém ochrany těchto práv je. Může to být právě např. z důvodu zájmu na širší ochraně práv ze strany rozvinutých států, které se snaží chránit své ekonomické subjekty, nebo to

může být na straně rozvojových a nejméně rozvinutých států, které se naopak snaží chránit veřejný zájem.

Trend tedy současně směřuje k lokalizovanější normotvorbě mezi předem určenými stranami, kdy se mezinárodní organizace z projednávání vynechávají nebo slouží výhradně jako konzultační orgány.

Z pohledu autora je vhodné zmínit i finanční aspekt mezinárodních organizací, prostřednictvím kterého lze dosáhnout určitého stupně ovlivňování politik příslušných organizací. Je nutné si uvědomit, že např. právě WIPO je z naprosté většiny nezávislá na příspěvcích členských států a příjmy jí plynou z poskytování služeb. Je možné prohlásit, že WIPO tedy vytváří určitou přidanou hodnotu, a ačkoliv je možné, že do budoucna bude stále více přicházet o svou pozici v oblasti normotvorby, je méně pravděpodobné, že přijde o svou pozici mezinárodní registrační autority.

V neposlední řadě je třeba zmínit ještě jeden prvek, který v současnosti ohrožuje postavení mezinárodních organizací, a tím je prvek veřejnosti. Současná veřejnost stále více prosazuje transparentnost, tedy možnost vidět do různých procesů, zejm. pak procesů utváření rozhodnutí, nicméně ne vždy je transparentnost v zájmů stran, která vyjednávání vedou. Proto v případě, že mezinárodní organizace vycházejí těmto požadavkům veřejnosti vstříc, jednotlivé strany se spíše mohou uchýlovat pouze k vzájemným jednáním, kdy se mezinárodní organizace vynechají. Jako příklad může sloužit ohlas veřejnosti v souvislosti s ACTA, popř. v současnosti připravovanými dalšími dohodami jako jsou TPP a T-TIP.

Je tedy možné učinit závěr, že mezinárodní organizace, včetně WIPO a WTO, budou muset do budoucna stále více bojovat o své postavení a udržení svého vlivu.

Použitá literatura

Knihy, publikace, odborné práce

- Abbott, Frederic M.: Distributed Governance at the WTO-WIPO: An Evolving Model for Open-architecture Integrated Governance. *Journal of International Economic Law* (2000) 63 – 81, Oxford University Press, SSRN 233213
- Bogsch, Árpád: Brief History of the First 25 Years of the World Intellectual Property Organization. World Intellectual Property Organization, Ženeva 1992
- De Bièvre, Dirk; Thomann, Lars: Forum Shopping in the Global Intellectual Property Rights Regime, Mannheim 2010, ISSN 1437-8574
- Dobřichovský, Tomáš: Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví, Linde, Praha 2004, ISBN 80-7201-467-6
- Drahos, Peter: BITS and BIPs: Bilateralism in Intellectual Property. *The Journal of World Intellectual Property*, Listopad 2001
- Fryer, William T.: Global IP Development: A Recommendation to Increase WIPO and WTO Cooperation. University of Baltimore – School of Law 2001, SSRN 1639125
- Gervais, Daniel: *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*. 4. vydání, Thomson & Reuters, Londýn 2012, ISBN 978-0414023130
- Horáček, Roman; Čada, Karel; Hajn, Petr: *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vydání, C.H. Beck, Praha 2011, ISBN 978-80-7400-417-9
- Idris, Kamil: *Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth*. WIPO Publication No. 888, Ženeva 2003, ISBN 978-92-805-1113-0
- Jakl, Ladislav: *Duševní vlastnictví a jeho právní ochrana*. MUP Press, Praha 2014, ISBN 978-80-87956-00-7
- Jakl, Ladislav: *Národní, mezinárodní a regionální systémy ochrany průmyslového vlastnictví*. 2. vydání, MUP Press, Praha 2014, ISBN 978-80-86855-52-3
- Jakl, Ladislav: *Úvod do systému právní ochrany průmyslového vlastnictví*. Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů, Praha 2009, ISBN 80-86855-10-4
- Jenerál, Emil: *Mezinárodní úmluvy v patentovém právu*. Úřad průmyslového vlastnictví, Praha 2009, ISBN 978-80-7282-083-2
- Krattiger, Anatole: Promoting access to medical innovation. *WIPO Magazine*, květen 2013, ISSN 1564-7854

- May, Christopher: *The World Intellectual Property Organization: Resurgence and the Development Agenda*. Routledge, New York 2007, s. 16, ISBN 978-0-415-35800
- May, Christopher; Sell, Susan K.: *Intellectual Property Rights: A Critical History*. Lynne Rienne Publishers Inc., 2006, ISBN 978-1588263636
- Musungu, Sisule F.; Dutfield, Graham: *Multilateral agreements and a TRIPS-plus world: The World Intellectual Property Organisation*. Quaker United Nation Office (QUNO), Ženeva 2003
- O'Brien, Robert; Harrod, Jeffrey: *Global unions? Theory and strategies of organized labour in the global political economy*. Routledge, New York 2002, ISBN 0-203-37439-8
- Okediji, Ruth L.: *WIPO-WTO Relations and the Future of Global Intellectual Property Norms*. University of Minnesota Law School 2009, SSRN 1338902
- Okediji, Ruth L.; Bagley, Margo A.: *Patent Law in Global Perspective*. Oxford University Press, New York 2014, ISBN 978-0-19-933427-8
- Pičman, Dobroslav: *Patentové informace a známkové řešerše*. Metropolitní univerzita Praha, Praha 2009, ISBN 978-80-86855-44-8
- Slováková, Zuzana: *Průmyslové vlastnictví*. 2. vydání, LexisNexis CZ s.r.o., Praha 2007, ISBN 80-86920-08-9
- Stack, Alexander: *International Patent Law: Cooperation, Harmonization and an Institutional Analysis of WIPO and the WTO*. Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, Velká Británie 2011, ISBN 978-1-84980-258-1
- Stoll, Peter-Tobias; Schorkopf, Frank: *WTO – World Economic Order, World Trade Law*. Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law, 2006, ISBN 90-04-14496-X
- Šroněk: *Mezinárodní obchod a práva k duševnímu vlastnictví, Průmyslové vlastnictví 1-2/1998*, ISSN 0862-8726
- UNCTAD-ICTSD: *Intellectual Property Rights: Implications for Development*. UNCTAD-ICTSD Project on IPRs and Sustainable Development, Ženeva 2003, ISSN 1681-8954
- VanGrasstek, Carig: *The History and Future of the World Trade Organization*. WTO Publications, Ženeva 2013, ISBN 978-92-870-3871-5
- WIPO: *Implications of the TRIPS Agreement on Treaties Administred by WIPO*. WIPO Publication No. 464(E), Ženeva 1997, ISBN 92-805-0681-1
- WIPO: *Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*. WIPO Publication No. 833(E), Ženeva 2000, ISBN 978-92-805-0858-1
- WIPO: *WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use*. 2. Vydání, WIPO Publication No. 489, Ženeva 2008, s. 241, ISBN 978-92-805-1291-5

Mezinárodní smlouvy, zákony, organizační dokumenty

- Agreement between the United Nations and the World Intellectual Property Organization, 17. 12. 1974
- Bernská úmluva o ochraně uměleckých a literárních děl, Bern 9. 9. 1886 (vyhláška č. 133/1980 Sb.)
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)
- Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace, Marrákeš 15. 4. 1994 (vyhláška č. 191/1995 Sb.)
- Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů, Haag 6. 11. 1925 – Česká republika není smluvní stranou
- Charta Spojených národů a statut Mezinárodního soudního dvora, San Francisko 26. 6. 1945 (vyhláška č. 30/1947 Sb.)
- Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu, Lisabon 31. 10. 1958 (vyhláška č. 67/1975 Sb.)
- Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek, Madrid 14. 4. 1891 (vyhláška č. 65/1975 Sb.)
- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací, Řím 26. 10. 1961 (vyhláška č. 192/1964 Sb.)
- Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, Paříž 20. 3. 1883 (vyhláška č. 90/1962 Sb.)
- Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek, Madrid 27. 6. 1989 (vyhláška č. 248/1996 Sb.)
- Smlouva o ochraně uměleckých výkonů v audiovizí, Peking 26. 6. 2012
- Smlouva o patentové spolupráci, Washington 19. 6. 1970 (vyhláška č. 296/1991 Sb.)
- Smlouva o patentovém právu, Ženeva 1. 6. 2000
- Smlouva o usnadnění přístupu nevidomých k autorskoprávně chráněným dílům, Marrákeš 27. 6. 2013
- Smlouva o známkovém právu, Singapur 27. 3. 2006
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, Ženeva 20. 12. 1996 (vyhláška č. 33/2002 Sb.)
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, Ženeva 20. 12. 1996 (vyhláška č. 48/2002 Sb.)

- Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, Washington 10. 6. 1958 (vyhláška č. 74/1959 Sb.)
- Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)
- Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, Stockholm 14. 7. 1967 (vyhláška č. 69/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 80/1985 Sb.)
- Vídeňská dohoda o zřízení mezinárodního třídění obrazových prvků ochranných známek, Vídeň 1. 10. 1985
- Vídeňská úmluva o smluvním právu, Vídeň 23. 5. 1969 (vyhláška č. 15/1988 Sb.)
- WIPO-WTO cooperation agreement, 22. 12. 1995
- Dokument WIPO WO/GA/31/11 ze dne 27. srpna 2004: Návrh Argentiny a Brazílie na přijetí program Rozvojové agendy
- Dokument WIPO ze dne 4. 8. 1999 WO/GA/24/5 rev. 1 včetně přílohy: Spolupráce WIPO a WTO
- Dokument WTO – zpráva DSB WT/DS2/9 ze dne 20. 5. 1996: United States – Standards for Reformulated and Conventional Gasoline
- Dokument WTO – zpráva DSB WT/DS58/AB/R ze dne 12. 10. 1998: United States – Import Prohibition of Certain Shrimp and Shrimp Products
- Dokument WTO IP/C/W/513 ze dne 20. 6. 2008: Communication from Brazil
- Office of the United States Trade Representative: 2014 Special 301 Report
- Rozpočet WIPO pro roky 2014/2015

Internetové zdroje

- ALAI; cit. 5. 4. 2015; dostupné na <http://www.alai.org/en/presentation.html>
- Alfred, Randy: March 19, 1474: Venice Enacts a Patently Original Idea. Wired; cit. 16. 2. 2015; dostupné na <http://www.wired.com/2012/03/march-19-1474-venice-enacts-a-patently-original-idea/>
- BusinessInfo.cz: Řešení obchodních sporů v rámci WTO; cit. 25. 3. 2015; dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/wto-reseni-obchodnich-sporu-7178.html>
- BusinessInfo.cz: Světová obchodní organizace; cit. 11. 3. 2015; dostupné na: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/svetova-obchodni-organizace-wto-7161.html>
- Ministerstvo kultury ČR: Spolupráce Ministerstva kultury s UNESCO; cit. 24. 3. 2015; dostupné na <http://www.mkcr.cz/cz/zahranicni-vztahy/unesco/spoluprace-ministerstva-kultury-s-unesco-117400/>
- MSF: TRIPS, TRIPS Plus and Doha, cit. 1 4. 2015; dostupné na: <http://www.msfacecess.org/content/trips-trips-plus-and-doha>
- OSN: Rozvojové cíle tisíciletí; cit. 6. 4. 2015; <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zaber/?i=205>
- Serene Republic; cit. 28. 2. 2015; dostupné na: http://www.veneziamuseo.it/REPUBBLICA/mar_sot_tl_provcomun.htm
- ÚPV: 27. 4. 2015 – Seminář: Madridský systém mezinárodní ochrany ochranných známek; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: <http://upv.cz/cs/upv/aktuality/aktual2009/wipo2704.html>
- ÚPV: Mezinárodní smlouvy spravované WIPO; cit. 7. 4. 2015; dostupné na: <http://upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>
- WIPO: About WIPO Lex; cit. 24. 2. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/wipolex/en/about.html>
- WIPO: Contracting parties of Madrid systém – EU; cit. 23. 2. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/treaties/en/remarks.jsp?cnty_id=5P
- WIPO: Copyright; cit. 2. 3. 2015; dostupně na: <http://www.wipo.int/copyright/en/>
- WIPO: Frequently Asked Questions; cit. 23. 2. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/amc/en/center/faq/index.html>
- WIPO: Policy; cit. 24. 3. 2015; dostupné na <http://www.wipo.int/policy/en/>
- WIPO: Summary of Madrid systém; cit. 10. 2. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/treaties/en/registration/madrid/summary_madrid_marks.html
- WIPO: Treaties and Contracting Parties – Paris Convention and Czech Republic; cit. 16. 3. 2015; dostupné na http://www.wipo.int/treaties/en/remarks.jsp?cnty_id=215C

- WIPO: Development Agenda for WIPO; cit. 4. 4. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/ip-development/en/agenda/>
- WIPO: The 45 Adopted Recommendations under the WIPO Development Agenda; cit. 4. 4. 2015; dostupné na: <http://www.wipo.int/ip-development/en/agenda/recommendations.html>
- WIPO: WHO, WIPO, WTO Trilateral Cooperation on Public Health, IP and Trade; cit. 25. 3. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/policy/en/global_health/trilateral_cooperation.html
- WIPO: WIPO Lex Search; cit. 19. 3. 2015; dostupné na: http://www.wipo.int/wipolex/en/results.jsp?countries=US&cat_id=1
- WIPO: WIPO-Administred Treaties; cit. 29. 2. 2015; dostupné na <http://www.wipo.int/treaties/en/>
- WTO: Members' contributions to the WTO budget and the budget of the Appellate Body for the year 2013; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/secret_e/contrib13_e.htm
- WTO: Overview: a navigational guide; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm1_e.htm
- WTO: Principles of the trading system; cit. 10. 3. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm
- WTO: The environment: a specific concern; cit. 23. 2. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/bey2_e.htm
- WTO: Understanding the WTO; cit. 5. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/tif_e.htm
- WTO: What is the World Trade Organization?; cit. 1. 4. 2015; dostupné na: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact1_e.htm

Global system of protection of Intellectual Property: Purpose and role of WIPO and WTO

Resume

Current form of Intellectual Property protection at the international level is based on the activities of international organizations, especially of World Intellectual Property Organization (WIPO) and World Trade Organization (WTO). The WIPO focuses on the protection of Intellectual Property as such. Additionally, the WIPO is a specialized agency of United Nations (UN) and is therefore forced to respect the UN goals and priorities, which consists mainly of protecting public interest.

In contrast, the WTO focuses mainly on setting the rules for international trade relations, where Intellectual Property is part of those relations.

It is therefore obvious that these organizations are competing to a certain extent. It is necessary to think about a form of regime of co-existence of these organizations to make avoid real conflicts as much as possible.

One of the steps taken in this matter was signing of a Cooperation Agreement between WIPO and the WTO. The content of this Agreement, however, shows that it is establishing a system of technical cooperation. This is not about the scope of the WIPO and the WTO to avoid competition.

It is necessary to think what if it is no longer possible to continue to suffer this duality in the protection of Intellectual Property Rights. It is viable to think about the deeper institutional links between the WIPO and the WTO on the basis of the same areas of interest. The question is that form should this cooperation take. There are four viable variants of this cooperation at the moment.

The first model is a model of specialized agency. The WTO would become the lead organization. The WTO will entrust the WIPO with creation of specialist statements and providing information. The information provided by the WIPO should be binding to a certain extent. Another model is equal position of the WIPO and the WTO. Each

organization should have determined the scope of activities. Each organization would be independent within their scope. The third option, which can be described as the most radical, would be merging the WIPO into the WTO. This will set a fixed hierarchy between organizations. The main reason for overtaking the WIPO under the WTO and not vice versa, may be justified by the existence of instruments for settling disputes between members, which the WTO has. As the most viable model of cooperation can be seen in the creations of a special body that would coordinate the activities of the WIPO and the WTO, to avoid duplication of activities and could thus lead to more efficient operation of these organizations.

It should be also noted that these international organizations are facing many problems. These include problems regarding the adoption of decision when considering the large number of members in international organizations, the problem is often a decision to accept or enforce.

It is possible to observe the trend of establishing special arrangements different from those created by the relevant organizations. In consequence it is possible to talk about crisis within International Organizations. This applies also to the field of Intellectual Property Protection as individual states and regional organizations alter their inter-relations without participation of the International Organizations, the WTO and the WIPO in particular. These relations are subjects to international treaties which are compliant with the WIPO and WTO standards.

It is therefore obvious that it is necessary to reconsider the position and area of interest of the WIPO and the WTO. It is necessary that organizations have to become more efficient in the future so that they can offer background facilities, which would be capable of competing with other options to ensure the protection of Intellectual Protection Rights. This also includes efforts to ensure a balanced ratio of the protection of Intellectual Property Rights and the public interest.

Klíčová slova / Keywords

- Mezinárodní ochrana duševního vlastnictví / International Protection of Intellectual Property

- Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) / World Intellectual Property Organization (WIPO)

- Světová obchodní organizace (WTO) / World Trade Organization (WTO)